

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 1

1 Četvrtak, 15. maj 2025.

2 [Javna sednica]

3 [Žalbena rasprava]

4 [Žalilac učestvuje u postupku putem video-
5 konferencijske veze]

6 --- Po početku zasedanja u 13:31h

7 SUDIJA PICARD: [Prevod] Dobar dan svima i dobrodošli.

8 Molim sudskog službenika da najavi predmet.

9 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Hvala, časni sude i dobar dan.

10 Ovo je predmet broj KSC-CA-2024-03, Specijalizovani tužilac
11 protiv Pjetera Shale. Hvala, časni sude.

12 SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala vama.

13 Napominjem da g. Shala fizički nije prisutan u sudnici,
14 ali da prisustvuje sednici putem video-konferencijske veze.

15 G. Shala, možete li da pratite postupak na jeziku koji
16 razumete?

17 ŽALILAC: [putem video-konferencijske veze] [Prevod] Dobro
18 jutro, odično vas čujem i dobro vas i razumem.

19 SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala.

20 Sada možemo da zamislimo [sic] strane u postupku i
21 zastupnika žrtava da se predstave. Poći ćemo -- počecemo od
22 odbrane g. Shale.

23 G. GILISSEN: [Prevod] Hvala, časni sude. Kao što ste
24 rekli, sam g. Shala prisustvuje sednici putem video-
25 konferencijske veze. Ja sam glavni branilac u timu odbrane g.

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 2

1 Shale. Ovde sam sa dva kobranioca, g. Aounijem i gđom Letom
2 Cariolou, zatim imamo referenta za predmet Dženetu Petravicu,
3 imamo i pravne -- pravnog savetnika Judit Kolbe, imamo takođe
4 i pravnog savetnika Alanu Goncalves i imamo dvoje stažista sa
5 nama, to su Seloua Ameziane i Imelda Mustafai, a ja sam g.
6 Gilissen, glavni branilac u ovom timu. Hvala vam.

7 SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala vama.

8 Sada ću zamoliti Specijalizovano tužilaštvo da predstavi
9 članove.

10 G. DE MINICIS: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Danas
11 tužilaštvo zastupaju Kimberly West, specijalizovani tužilac,
12 Maria Wong, Sarah Clanton. Line Pedersen, Max Karakul i ja,
13 Filippo de Minicis.

14 SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala lepo.

15 Sada se obraćam zastupniku žrtava.

16 G. LAWS: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Ja sam Simon
17 Laws, zastupnik žrtava u ovom predmetu, a sa mnom je
18 kozastupnik Maria Radziejowska.

19 SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala.

20 A sada da kažem radi zapisnika, ja sam Michele Picard,
21 predsedavajući sudija u ovom predmetu, a sa mnom su moje
22 kolege sudijske, sa desne strane Kai Ambos, sa moje leve strane
23 Nina Jorgensen.

24 Ova sednica odnosi se na žalbu, na presudu i zaključke
25 koje je izvelo [kao što je prevedeno] prvostepeno veće u vezi

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 3

1 sa odgovornošću g. Shale, pripadnik Oslobodilačke vojske
2 Kosova, odn. OVK. Tokom niza događaja koji su se odigrali
3 približno od 17. maja 1999. godine, do 5. juna 1999. godine, u
4 nekadašnjoj fabrici metala u Kukešu u Republici Albaniji, u
5 daljem govoru, govorićemo jednostavu o 'fabrici'.

6 U prvostepenoj presudi od 16. [kao što je prevedeno] jula
7 2024. godine, prvostepeni panel ustanovio je, da su Shala i
8 drugi pripadnici OVK lišili slobode najmanje osamnaest lica.
9 Ta lica su bila držana u fabrici metala u nehumanim i
10 ponižavajućim uslovima i bili su sistematski žrtve napada
11 fizičkih i psihičkih, a ti napadi su vršeni u zabranjenom
12 cilju. Takođe, jedno lice je preminulo dok se nalazilo u
13 zatvoru u fabrici metala 5. juna 1999. godine, ili približno
14 tog datuma i to od posledica strelne rane, prouzrokovao -- koju
15 je prouzrokovao jedan pripadnik OVK u prisustvu Shale, uz
16 činjenicu da je žtvi bilo i uskraćeno odgovarajuće lečenje.

17 Prvostepeno veće je zaključilo da je optuženi kriv po tri
18 tačke optužnice, da je izvršio ratne zločine, i to, da je
19 izvršio u sklopu udruženog zločinačkog poduhvata, odnosno UZP,
20 kategorije 1, ratni zločin proizvoljnog lišenja slobode iz
21 tačke 1 optužnice, da je zatim izvršio mučenje iz tačke 3
22 optužnice i ubistvo iz tačke 4 optužnice.

23 Prvostepeni panel je zaključio da optuženi nije kriv za
24 ratni zločin okrutnog postupanja iz tačke 2 optužnice,
25 smatrajući da je ta optužba u celosti konzumirana optužbom o

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 4

1 ratnom zločinju za mučenje.

2 Prvostepeni panel zatim je izrekao g. Shali pojedinačne
3 kazne, i to kaznu od 6 godina zatvora za ratni zločin
4 proizvoljnog lišenja slobode, kaznu od 16 [kao što je
5 prevedeno] godina zatvora za ratni zločin mučenja i kaznu
6 zatvora od osamnaest godina za ratni zločin ubistva.

7 Prvostepeni panel zatim je izrekao jedinstvenu uopštenu kaznu
8 od 18 godina zatvora, pri čemu se uračunato -- pri čemu je
9 uračunato vreme koje je optuženi proveo u pritvoru.

10 G. Shala iznosi 14 žalbenih navoda u odnosu na
11 prvostepenu presudu. On tvrdi da je prvostepeni panel načinio
12 niz pravnih i činjeničkih grešaka, kao i grešaka o odmeravanju
13 kazne. G. Shala traži da apelacioni panel ukine osuđujuću
14 presudu, i da ga oglasi nevinim po svim tačkama optužnice, ili
15 da vrati predmet prvostepenom panelu na ponovno suđenje, ili
16 da izrekne odgovarajuću kaznu.

17 Tužilaštvo i zastupnik žrtava se suprotstavljaju žalbi, i
18 traže od apelacionog panela da ša [sic] -- žalbu odbije
19 delimično ili u celosti.

20 U skladu sa nalogom o rasporedu izdatog 1. aprila 2025.
21 godina, apelacioni panel će danas i sutra saslušati [sic]
22 usmena izjašnjenja povezana sa žalbom g. Shale, zatim
23 odgovorom tužilaštva i zastupnika žrtava i repliku g. Shale.

24 S tim u vezi, panel napominje sledeće: u vezi sa
25 izjašnjenjem zastupnika žrtava, panel podseća, da u odluci o

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 5

1 modalitetima učešća žrtava u žalbenom postupku od 24. jula
2 2024, da je žalbeni panel, odn. apelacioni panel odlučio, da
3 žrtve koje su učestvovala u prethodnom postupku i prvostepenom
4 postupku, mogu da učestvoju i u žalbenom postupku, pod uslovom
5 da se njihovo učešće ograniči na pitanja koja proističu iz
6 žalbenih navoda. Takođe, u skladu sa zakonom, apelacioni panel
7 je utvrdio da zastupnik žrtava može da iznosi usmena i pismena
8 izjašnjenja, pod uslovom da objasni kako se -- kako su ta
9 njegova izjašnjenja povezana sa ličnim interesima žrtava koje
10 učestvuju u postupku.

11 Tokom ove sednice, panel će uopšte uzev dovo [sic] --
12 dozvoliti zastupnika žrtava da se usmeno izjasni. Međutim,
13 panel napominje da će na kraju krajeva uzeti u obzir po
14 *meritumu* samo ona izjašnjenja zastupnika žrtava, koja su u
15 skladu sa smernicama iznesenim u odluci o modalitetima učešće
16 žrtava u žalbenom postupku.

17 Sada ću ukratko opisati način na koji ćemo postupati
18 tokom ove sednice. Želeo bih da pos -- podsetim strane i
19 učesnike u postupku da žalbeni postupak nije suđenje *de novo*,
20 i da ne treba da ponavljaju svoju tezu u obliku u kojem su je
21 predložili tokom suđenja. Argumentacija mora da se ograniči na
22 navode o pravnim greškama usled kojih se obesnažuje
23 prvostepena presuda na navode o činjeničnim greškama -- kama
24 [kao što je prevedeno], usled kojih je došlo do sudske greške,
25 ili i na navode o greškama o odmeravanju kazne.

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 6

1 Sve vreme tokom sednice, zastupnici mogu da iznose
2 argumentaciju onim redosledom kojim nađu za shodno. Strane i
3 učesnici u postupku, treba da iznesu svoju argumentaciju na
4 precizan, jasan i koncizan način i takođe, treba da navedu
5 odgovarajuće reference, kada se pozivaju na izvore kojima
6 potkrepljuju svoju usmenu argumentaciju.

7 Panel takođe podseća da je u svom nalogu u vezi sa
8 pripremom za žalbenu sednicu izdatom 5. maja 2025, pozvao
9 strane i učesnike u postupku da obrade niz konkretnih pitanja
10 koja se tiču na to [kao što je prevedeno], što se prvostepeni
11 panel oslanjao na iskaze koji nisu podvrgnuti uznak [sic] --
12 unakrsnom ispitivanju, to je žalbeni navod 7, zatim na to što
13 je g. Shala osuđen za ratni zločin proizvoljnog lišenja
14 slobode. To je žalbeni navod 12 i ubistvo, žalbeni navod 13, i
15 takođe smo tražili da se izjasne u vezi sa kaznu koju je
16 izlekao [sic] prvostepeni panel u ovom predmetu. To je žalbeni
17 navod 14.

18 Naravno, sudije mogu da postavljaju i dodatna pitanja,
19 bilo tokom izlaganja zastupnika, ili po završetku, ili čak na
20 zaržavršetku [sic] sednice. Apelacioni žalba [sic] takođe
21 naglašava da je -- već se upoznao sa svim podnescima i poziva
22 i poziva zastupnike da ne ponavljaju niti nerezimiraju
23 argumentaciju koju su već izneli u pismenom obiliku, osim ako
24 to nije nužno po svaku cenu.

25 Takođe, želim sve da podsetim da moramo da poštujemo

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 7

jedan broj pravila, kako bismo svrsishodno upotrebili vreme u sudnici i kako bismo imali tačan zapisnik.

Imajte na umu da je neophodno da se obezbede tačna transkripcija i prevod. Zbog toga je neophodno utrošiti nešto više vremena, odn. napraviti pauzu, pre nego što počnete sa izlaganjem i pošto završite. Ne zaboravite da uključite mikrofona. Sednica se transkribuje u realnom vremenu i biće sačinjen zapisnik koji će biti dostupan stranama i učesnicima u postupku, kao i javnosti. Prema tome, sve pozivam da govore polako i jasno i da naprave pauzu od nekoliko sekundi pre nego što uzmu reč.

Takođe, pozivam zastupnike, da nas upozore ukoliko žele da tokom argumentacije govore o nekim poverljivim informacijama, tako da možemo da pređemo na poluzatvorenu ili zatvorenu sednicu. Takođe, pozivam zastupnike da budu posebno obazrivi i da ne obelodane nikakve podatke, pomoću kojih bi mogli da se identifikuju zaštićeni svedoci.

U skladu sa nared [sic] -- nalogom o rasporedu od 1. aprila 2025, u kojem je uspostavljen dnevni red za danas, radićemo na sledeći način. Danas ćemo saslušati izjašnjenja branioca g. Shale i to tokom sat i po vremena posle pauze od 30 minuta, reč će uzeti tužilaštvo i izneće svoj odgovor na argumentaciju g. Shale tokom jednog sata i 30 minuta. Sutra ujutru ćemo početi sa radom u 10:00 časova. Zastupnik žrtava će odgovoriti g. Shali, imaće reč tokom sat vremena, zatim će

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 8

1 branilac g. Shale imati priliku da iznese svoju repliku tokom
2 20 minuta, posle toga će g. Shala imati priliku da se lično
3 obrati panelu tokom deset minuta.

4 Sada pozivam branioca g. Shale da uzme reč. Imate vremena
5 do 15:30h [kao što je prevedeno] i možda i malo više, pošto
6 malo kasnije i počinjemo sa radom u punom smislu te reči.

7 Izvinjavam se što smo se zadržali, imala sam nekih
8 tehničkih poteškoća sa računarom.

9 G. GILISSEN: [Prevod] Nema nikakvih problema, časni sude.

10 Gđo predsedavajuća, časni sude, hvala vam što ste mi dali
11 reč i priliku da izložim i razvijem našu argumentaciju. Pošto
12 imam ograničeno vreme na raspolaganju, nameravam da upotrebim
13 ovu priliku, tako što ćemo izneti argumentaciju, koja nam se
14 čini da zavređuje posebnu pažnju.

15 G. Shala i njegova odbranu odlučili su da ulože žalbu
16 pred apelacionim panelom, zato što smatramo da se suočavamo sa
17 nekim bitnim spornim pitanjima u odluci koju je doneo
18 prvostepeni panel. Smatramo da postoje problemi u smislu
19 procedure koju je sledio prvostepeni panel, a postoje problemi
20 i u primeni zakona, kakva je izvršena u odluci koju je
21 prvostepeni panel doneo 16. jula 2024. godine.

22 Pre svega smatramo, da se suočavamo sa jednim stvarnim i
23 ozbiljnim problemom, zbog toga što se panel oslanjao na neke
24 od izjava koje je davao g. Shala. Mi takođe smatramo, da je
25 odluka da se neke od tih izjava koriste na način na koji ih je

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 9

1 prvostepem -- prvostepeni panel koristio, takođe da je to vrlo
2 problematično. To je osnov za naš žalbeni navod broj 1.

3 Mi naime smatramo, da odluka da se prihvate u dokaze
4 izjave koje je dao g. Shala i odluka da se one koriste na
5 način na koje jesu korišćene, da je to izuzetno oštetilo g.
6 Shalu, naročito kada je u pitanju osuđujuća presuda koja mu je
7 izrečena u vezi sa tri tačke optužnice za ratne zločine.

8 Istraga je trajala više od 20 godina i tokom tog
9 vremenskog perioda kao što znate, g. Shala je dao više izjava,
10 2005, 2007, 2016. i 2019. godine. On ni u jednoj od tih
11 prilika nije ispitivan u prisustvu advokata. Osim toga, on je
12 ispitivan, a da mu nije bila pružena mogućnost da se
13 posavetuje sa advokatom, i to je istakao i sam apelacioni
14 panel u svojoj odluci od 5. maja 2023. godine. Naime, dok je
15 sa g. Shalom razgovor vodila belgijska savezna kriminalistička
16 policija 2016. godine, prekršeno je pravo g. Shale da ima
17 branioca, tako da prosi tiče iz te odluke apelacionog panela,
18 da g. Shala nije imao pravnu pomoć i da njegovo pravo,
19 garantovano pravo na pravnu pomoć, nije bilo ispunjeno na
20 odgovarajući način. Uprkos tome, osuđujuća presuda na koju mi
21 ulažemo žalbu, u toj presudi je dakle odlučeno da se usvoje u
22 dokaze izjave koje je g. Shala dao 2016. godine, kao i izjave
23 koje je dao kasnije, 2019. godine.

24 Naime, pre nego što je apelacioni panel doneo odluku s
25 tim u vezi, prvostepeni panel je izjavio, da je izjave iz

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 10

2016. i 2019. godine, "moguće uzeti u razmatranje." Pa vas ja pitam, kakav je status tih izjava i kako uopšte odbrana da se postavi u odnosu na takve, da kažemo dokaze.

Jer ja moram da se zapitam, o čemu se tu radi i kakvi su to dokumenti. Ti dokumenti nisu prihvaćeni u dokaze. Oni nisu dobili broj dokaznog predmeta, bilo konačni ili u svrhu identifikacije. Dakle, šta odbrana treba da radži [sic] sa takvim ne-dokazima [kao što je prevedeno], jer to ni du [sic] -- nisu dokazi, jer nisu u spisu predmeta. I gde bi odbrana mogla da pronađe neka pravila, ili propise, koji uređuju takve dokumente i kažem, te vrlo posebne dokumente, jer ti dokumenti se ne mogu smatrati dokazima dok se ne usvoje kao takvi u dokaze, i dok ne postanu sastavni deo spisa predmeta. To su samo dokumenti, ali nisu dokazi i očigledno je, očigledno je da je vrlo teško shvatiti kako može da se kaže, da takvi dokumenti i dalje mogu da se uzmu u razmatranje, i mogu da se upotrebe, kako bi se izrekla osuđujuća presuda g. Shali.

Kakva je dokazna vrednost takvih dokumenata? Dokazne vrednosti nema, to je sigurno. Ne postoje eventualni dokazi ili mogući dokazi, tj. ako uvedemo takvu kategoriju dokaza, onda stvaramo ogromne i važne probleme, tako da isto pitanje mora da se postavi u pogledu statusa te tzv. nove kategorije dokumenata koji nisu usvojeni i nisu uvršteni u spis predmeta.

Osim toga, u presudi stoji da izjava data 2019, je korišćena u deset slučajeva kao oblik dokazne -- dokaza na

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 11

1 kojima se temelji osuda g. Shale i tu je po mom mišljenju
2 ključno pravno pitanje. Kršenje prava g. Shale na pravično
3 suđenje, zato što, ukoliko odbrana osporava odluku pretresnog
4 panela da se usvoje inkriminišuće izjave g. Shale, i to
5 konkretno one iz 2016. i 2019, mi onda time posebno osporavamo
6 način na koje su neke informacije i sadržaji tih izjava
7 korišćeni protiv g. Shale i to je osnov naše žalbe.

8 Tako da, to nije samo pitanje toga da mi tražimo da panel
9 ponovo razmotri -- da se ponovo razmotri odluka panela da se
10 usvoje te izjave, već je to i više od toga, jer g. Shala nije
11 bio svedok. On nije doneo odluku da pod zakletvom svedoči na
12 vlastitom suđenju. Stoga je način na koje su te izjave uzete u
13 obzir, ono što je izuzetno problematično.

14 Kako izjave koje je dao optuženi, a koje nisu osporavane
15 na pretresu, mogu biti korišćene na taj način. Od suštinske je
16 važnosti razmotriti implikacije korišćenja takvih izjava koje
17 su usvojene bez unakrsnog ispitivanja. Morate imate na umu da
18 niko ne bi mogao na takav način da se služi izjavom svedoka.

19 Ono što se zabranjuje kad se radi o izjavama svedoka je,
20 da se koriste izjave koje nisu ispitivane tokom ročišta, i one
21 ne mogu biti usvojene, ne mogu se doposeti [sic] ni takve
22 izjave uzete od optuženog. Niko ne može da se isključivo ili u
23 odlučujućoj meri oslanja na takve izjave svedoka, a ja
24 insistiram, g. Shala nikada nije bio svedok u ovom predmetu,
25 on je optužen.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 12

1 Pa znate šta, panel ipak to jeste uradio. To je uradio sa
2 izjavama optuženog. To je uradio.

3 I osim toga, ukoliko optuženi ne može biti prisiljen da
4 svedoči na vlastitom suđenju, kako se onda osporavane izjave,
5 odn. sporne izjave mogu koristiti, ako nije na pretresu
6 postojala mogućnost da se unakrsno ispita svedok. To je tim
7 pre bitno pitanje kada se uzme u obzir na -- u kojim uslovima
8 su te izjave udete [sic] -- uzete.

9 Treba da se prisetimo da deo snimaka izjava g. Shale,
10 nije dostavljen odbrani i odbrana bi želela da proverí, da li
11 je došlo do izmena u tom snimku po nalogu tužilaštva, jer
12 snimak je zapravo izgubljen. Izgubljen je i to ne znamo pod
13 kakvim uslovima.

14 To dakle znači, da odbrana nema mogućnost, ali ni sudi je
15 nemaju mogućnost, da provere kvalitet dokaza ili dela dokaza
16 koje je ponudio tužilac u ovom predmetu. U presudi se o tome
17 ništa ne kaže.

18 Osim toga, način na koji se panel koristi određenim
19 delovima tih izjave [kao što je prevedeno] je bio takav da je
20 zapravo prebačen teret dokazivanja. Panel je zapravo izjavio,
21 da su izjave g. Shale, a citiram: "da su te izjave takve, da
22 nisu uspele da diskredituju" dokaze koji su predloženi na
23 suđenju. Ali, izvinite, nije zadatak niti zadužanje odbrane da
24 to osporava diskredituje i izjave g. Shale nisu date, kako bi
25 se diskreditovao bilo ko, niti da bi se oborili dokazi

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 13

1 tužilaštva. G. Shala je jednostavno iznosio svoj stav, i nema
2 razloga zašto bi se na njegova pleća stavio teret dokazivanja,
3 koji nije njegov teret.

4 Mislím da moramo da se usredsredimo na činjenicu, da se u
5 izjavama g. Shale, čak ni ne govori o brojnim stvarima koje je
6 panel pogrešno očekivao da će te izjave dokazati ili osporiti,
7 tako da, osim zaključka koji ne ide u prilog g. Shali u
8 pogledu snage dokaza ili tereta dokazivanja, panel je izveo
9 zaključke o ćutanju g. Shale u pogledu određenih aspekata tih
10 izjava, i ti zaključci su negativni po njega i po prezumpciju
11 nevinosti koje uživa. To je ono što ja zovem dvostruko, ako ne
12 i trostruko nanošenje štete njegovim pravima.

13 Osim toga, čini se da je od suštinske važnosti da se
14 shvati kako su izjave iz 2019. bile inspirisane onim izjavama
15 datim 2016. Naime, izjave koje je g. Shala 2016. dao, su
16 istinska -- istinski osnov izjava koje je dao 2019. Te izjave
17 iz 2019. su nastavak izjava koje je dao 2016. Zapravo, 2019.
18 godine, saznanja istražitelja, temelje se na izjavama g. Shale
19 iz 2016. i moramo da shvatimo da informacije koje se navode u
20 tim izjavama, su bitne za pripremu istražitelja za
21 informativni razgovor koji je obavljen 2019. Izjava iz 2016.
22 je izvor i vodilja za ono što je g. Shala rekao 2019. i u vezi
23 s tim, mogu da zaključim sledeće, jedna stvar je sigurna.
24 Izjava g. Shale iz 2019. ne bi bila ista da izjave iz 2016.
25 nisu postojale, ili da istražitelji njih nisu uzeli u obzir.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 14

1 I to je razlog zašto govorimo o dobro poznatoj doktrini
2 otrovanog drveta. Vrlo dobro vam je to poznato.

3 Neregularnost i nezakonitost u vezi sa tim izjavama znači
4 da je sud morao da bude sprečen da se njima služi kada je
5 doneo osuđujuću presudu. Dovodi se u pitanje samog -- pravi --
6 same pravičnosti postupka, jer po mom mišljenju, ja zasto
7 [sic] -- ja zaista ne vidim, kako osuda u takvim uslovima nije
8 ukaljana brojnim problemima o kojima sad ovde govorimo.

9 I zbog toga, odbrana pokreće ova pravna i proceduralna
10 pitanja u sklopu svog prvog žalbenog razloga.

11 Pretresni panel je usvojio te izjave u spis predmeta, i
12 zbog toga ih mi jako osporavamo. U trenutku kada su vođeni
13 razgovori sa g. Shalom, g. Shala nije bio završio školu i on
14 je bio u vrlo ranjivom položaju. On takođe nije mogao u
15 potpunosti da shvati ozbiljnost situacije u kojoj se nalazio i
16 po mom mišljenju to je neverovatno i neprihvatljivo, da u
17 takvoj situaciji, on nije bio obavešten o značaju prava na
18 pravnu pomoć. Čak i da mu se pruži pravna pomoć besplatno. Ni
19 to mu nije ponuđeno.

20 Pa, kako je onda moguće, da kada imate profesionalne
21 istražitelje koji imaju dužnost da objasne prava g. Shali na
22 koje on ima -- koje on uživa na osnovu zakona, kako je moguće
23 da mu se ta prava rezimiraju na sledeći način. Citiram, rečeno
24 je "bla, bla, bla." Zaista je neverovatno tako nešto
25 pročitati. To je jedino objašnjenje koje je ponuđeno g. Shali,

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 15

"bla, bla, bla." To i te kako govori o profesionalnosti
istražitelja i o informacijama koje je dobio g. Shala.

Pored toga, moram da kažem, čini se da je g. Shala -- se
osećao primoranim da se ne služi prevodiocem. On je govorio na
francuskom, iako ne vlada dobro tim jezikom, i uprkos istinski
složenim pitanjima o kojima je bilo reč. Osim toga, čini se da
su prevodioci koji su bili prisutni tokom razgovora u Belgiji,
nisu bili nezavisni, već su to bili saradnici belgijske
policije i mi nemamo nikakve informacije o stručnosti,

kvalitetu, obuci, niti diplomama koje imaju ti prevodioci, a
to je važno pitanje, zato što bih hteo da istaknem činjenicu,
da takav stalni problem ima posledice u Belgiji. I zakonodavci
u Belgiji su morali da izmene zakon zbog toga, i usvojen je
zakon 5. maja 2019, a taj datum je vrlo važan i nakon toga je
izdat zakon pod brojem 284, od 1. marta 2021. Kako bi se
upravo izbegle ovakve neprihvatljive situacije. Zato je važno
da odbrana g. Shale ima pristup snimcima tih informativnih
razgovora, kako bih mogla da proveriti kvalitet, istinski
kvalitet, ili nepostojanje tog kvaliteta, kada je reč o onome
šta je tužilac tada izneo. Ali, kao što sam rekao, čini se da
je za nama [kao što je prevedeno] nemoguće, kao i za vas, da
dobijemo pristup tim snimcima. Neverovatno je što čujemo da ti
snimci nisu dostupni, jer mi ne znamo pod kakvim uslovima je
to rađeno, ali moram da kažem da je to zaista neverovatno.

Čak i da je to šala, niko se ne bi smejao, pa kako onda

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 16

1 reagovati na to i sankcionisati tolike propuste i kršenja po -
2 - postupka. Kad je reč o presudi, čini se da je rešenje
3 jednostavno. Međutim, uprkos svemu tome, pretresni panel je
4 usvojio te izjave u spis, kao da svi ti problemi nisu
5 postojali. Ni jedna jedina reč nije o tome napisana.

6 Pretresni panel je takođe odlučio da se pozove na te
7 izjave, izjave iz 2016. i 2019. su čak igrale bitnu ulogu u
8 presudi i u potpunosti su deo dokaza na kojima se temelji
9 osuda. Moram da istaknem, da u uslovima koje sam opisao, time
10 se u velikoj meri nanosi šteta pravilima kojima se garantuje
11 kvalitet dokaza koji se usvajaju u spis.

12 Osim toga, odbrana kaže da, odluka kojom se koriste takve
13 izjave i da one budu u srži osuda kao što je pretresni panel
14 uradio, je još više problematično sa pravnog stanovišta i kada
15 je reč o poštovanju osnovnij pravila, to je kad je reč o
16 prezumpciji nevinosti, kao i o garancijama pravičnosti
17 postupka.

18 Hteo bih da kažem, da je korišćenje tih izjava
19 nepravično, ali korišćenje njih, a da nije ni na jedan način
20 izvršen pokušaj da se ispravi situacija tokom suđenja, je
21 svakako apsolutno nepravično i ja vam kažem, da kršenje prava
22 g. Shale, kao što je navedeno u odluci žalbenog -- apelacionog
23 panela od 5. maja 2023, je nešto što, kako piše u presudi,
24 nešto što nije imalo nikakve posledice, čak ni na odmeravanje
25 kazne.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 17

1 To je prva tema o kojoj bismo želeli da govorimo, ali
2 imamo još jednu temu, a to je da bih želeo da govorim o tome,
3 da s obzirom na to kako je postupio pretresni panel, nije
4 pokazano da postoji sigurnost u pogledu dokaza koji su
5 usvojeni u spis. To je u osnovi našeg drugog žalbenog razloga,
6 a to je šteta koja je naneta interesima odbrane usled ne --
7 neizvesnosti spisa predmeta.

8 Pretresni panel mora da donese odluku o dopustivosti
9 dokaza koji su predloženi panelu, kao što vam je vrlo dobro
10 poznato. To znači, da panel mora da utvrdi, da li dokaz treba
11 da bude usvojen ili ne. Kako bi to uradio, panel mora da
12 donese -- panel mora da donese odluku o dopustivosti svih
13 dokaza koji su mu predloženi.

14 Naravno, trenutak kada se donose takve odluke je od
15 ključne važnosti i to je od ključne važnosti za sve strane u
16 postupku, ali naročito za odbranu. Zašto? Zato što je za
17 odbranu od krucijalnog značaja da je u potpunosti upoznata i
18 obaveštena o dokazima u spisu, zato što to je ono o čemu ćemo
19 govoriti. Dakle, te odluke o mogućenosti usvajanja definišu,
20 šta su tačno dokazi protiv optuženog i zašto je nešto dokaz
21 koji se koristi protiv optuženog, a nešto drugo nije.

22 Dakle, očigledno da je prava odluka za donošenje odluka o
23 tome da li je dopušteno usvajanje nekih dokumenata ili ne,
24 bilo koji trenutak, pre završetka faze izvođenja dokaza. Pred
25 Specijalizovanim većima Kosova, procedura je sasvim jasna.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 18

1 Mogu da kažem i da ona ima smisla. Zaista, prema članu
2 40(6)(h) za odluku o dopuštenosti usvajanja, trenutak kada se
3 zatvara dokazni spis, nastupa "pre ili u toku suđenja", jer
4 stranama u postupku mora biti omogućeno da imaju efektivnu
5 priliku da prouče spis predmeta, da odluče kako će razviti
6 svoju argumentaciju, ali takođe i da diskutuju i raspravljaju
7 o usvojenim dokazima. To nalaže sam izbor kako će se odvijati
8 postupak. To sve mora biti sasvim jasno, pre iznošenja
9 završnih reči strana u postupku. Ponavljam, to ima smisla.

10 Dakle, učiniti to tek u samoj presudi se ne uklapa u ovaj
11 postupak, jer formulacija "u toku suđenja", ne može da se
12 tumači tako kao da znači u prvostepenoj presudi. To je sasvim
13 jasno.

14 Kao što znate, u toku postupka, pretresni panel je
15 utvrdio da izjave optuženog iz 2016. i 2019. nisu dokumenti
16 koje "nije dopušteno usvojiti u dokaze", i "da bi ih panel
17 mogao razmotriti u skladu sa pravilom 139(1)." Međutim,
18 pretresni panel je dodao, da, i citiram "što se tiče pitanja,
19 da li usvojiti u dokaze te dve izjave, da će panel
20 blagovremeno doneti odluku u vezi sa izjašnjenjima i
21 dopuštenosti usvajanja dokaza koji nisu usmene prirode."

22 Dakle, "da li usvojiti u dokaze" sasvim jasno znači,
23 "ukoliko je potrebno", ili "ukoliko treba" da to usvojimo u
24 dokaze, da bi odbrana zauzela neki stav i formulisala svoju
25 završnu reč, odbrana je mora da -- morala da se suoči sa

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 19

1 jednom vrlo posebnom situacijom i to neprijatnom situacijom,
2 koja je kako bih naglasio, bila i nezakonita, a u svakom
3 slučaju nepravilna.

4 Jer, pitanje dopuštenosti usvajanja ovih samooptužujućih
5 izjava koje je davao g. Shala je nešto što je odbrana sve
6 vreme osporavala, a nikakva odluka u vezi sa tim osporavanjem
7 odbrane, nije bila blagovremeno doneta.

8 Panel nikada nije razmotrio argumente koje je odbrana
9 iznela u vezi sa svim tim problemima, koji su pomenuti i u
10 pretpretresnom podnesku odbrane.

11 Naprotiv, pretresni panel je napravio grešku, a ta greška
12 može objasniti situaciju, kojom svim mi zajedno sada moramo da
13 se pozabavimo u okviru žalbe. Odbrana je realno bila lišena
14 bilo kakve efektivne mogućnosti da odgovori na pitanja
15 *merituma* problema na koje je ukazano u vezi sa dokazima koji
16 su podneti za usvajanje, ali još uvek nisu bili usvojeni.

17 Podsećam vas sve da govorimo o izjavama, ne o usmenom iskazu.
18 To su izjave koje je dao g. Shala, koji nije svedok, već
19 optuženi i koji ima pravo i da se brani ćutanjem, pravo da ne
20 inkriminiše samoga sebe, pa čak i pravo da laže, kao što vam
21 je to i poznato.

22 Dakle, postupivši tako kako je postupio, pretresni panel
23 prvo nije poštovao pravilnik o postup -- o postupku i dokazima
24 Specijalizovanih veća Kosova. Drugo, on je prekršio prava g.
25 Shale, ugrozio ih je. Treće, on je nanio ozbiljnu štetu

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 20

1 pravima odbrane, da u potpunosti bude obaveštena o dokazima u
2 predmetu, da ima dovoljno vremena i odgovarajuće uslove za
3 pripremu svojih teza, a takođe je uticao i na način na koji je
4 odbrana bila u mogućnosti da izloži svoju argumentaciju.

5 Kako je moguće ispravno odgovoriti na određene optužujuće
6 izjave, ukoliko ne znate, da li su one usvojene u dokaze ili
7 nisu, da treba da nagađate, da se pitate da li treba da se
8 žalite?

9 Moram da naglasim da u ovom trenutku, odbrana smatra da
10 nije imala nikakvih mogućnosti da se obrati apelacionom panelu
11 u vezi sa time i da pokuša da izbegne posledice te situacije.
12 Moram dodati, da je važno da se ukaže na to, da takva
13 situacija u kojoj se odbrana našla, jeste nešto što se
14 ponovilo, ponovilo i javilo i na drugim nivoima tokom suđenja.

15 S jedne strane, u optužnici se pominje devet jasno
16 identifikovanih žrtava i g. Shala se smatra krivično
17 odgovornim za to što je snašlo tih devet jasno identifikovanih
18 žrtava. U osudi iz prvostepene presude, pominje se 18
19 identifikovanih žrtava, bez ikakve izmene optužnice u bilo kom
20 trenutku.

21 G. Shali izrečena je osuđujuća presuda za krivična dela
22 za koja se on uopšte ne tereti u optužnici. Ove druge dodatne
23 identifikovane žrtve, nisu bile deo argumentacije tužilaštva
24 koje ih nikada nije identifikovalo, niti sa njima obavilo
25 razgovor, niti ih pozvalo da svedoče na suđenju, a tužilaštvo

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 21

1 tokom suđenja nikada nije ni potkrepilo bilo čime da su ta
2 identifikovana lica zaista žrtve.

3 Sve to znači, da odbrana nikada nije imala priliku da pre
4 svega obavi istragu, drugo da ospori, treće da raspravi i
5 četvrto da iznese svoje stavove u vezi sa tih devet dodatnih
6 takozvanih identifikovanih žrtava. Tužilaštvo nikada nije
7 tražilo da izmeni svoj stav u vezi sa tih dodatnih nekoliko
8 takozvanih identifikovanih žrtava, koji -- koje kao što
9 ponavljam, nisu navedene u optužnici, niti su pozvane da stupe
10 pred sud.

11 To je i suština našeg petog žalbenog navoda, da nismo
12 imali mogućnosti da obavimo efikasno posao odbrane u vezi sa
13 tim ljudima. Mi čak ne znamo ni šta oni imaju da kažu, pa ni
14 do dan-danas o svom statusu žrtava, ili o tome da li oni taj
15 status zapravo nemaju.

16 Pored toga, u prvostepenoj presudi, identifikovana su i
17 dodata određena lica, onima koja se u optužnici pominju kao
18 učesnici u zločinačkom poduhvatu, koji se navodno sprovodio u
19 Kukešu. U prvostepenoj presudi, ta lica su dodata, iako
20 tužilaštvo nikada nije iznelo tu verziju činjenica, niti je
21 pomenulo da su ta lica bila učesnici u udruženom zločinačkom
22 poduhvatu, ili da su izvršila krivična dela za koja se tereti.
23 Još jednom, to nije argumentacija tužilaštva i moram dodati da
24 su neka od tih dodatnih lica bila svedoci tužilaštva, što je
25 stvorilo dodatni novi problem u vezi sa odlukom po žalbi. Zbog

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 22

1 toga je to deo naše žalbe i naših žalbenih navoda.

2 Još jednom, odbrana je bila lišena bilo kakve mogućenosti
3 da sprovede istragu, da ospori ove teze, da to raspravi, ili
4 da iznese svoju argumentaciju u vezi sa njima. Tako da, u
5 takvoj proceduralnoj situaciji, na kraju postupka smo prvi put
6 čuli za to, da su ta lica navodno učesnici u tzv. zločinačkom
7 poduhvatu. Na kraju postupka, kada je doneta presuda, kada su
8 g. Shala i odbrana otkrili taj novi krivični scenario.

9 U potpunosti smo razumeli da g. Shala smatra da njegovo
10 suđenje nije bilo pravično. Naprotiv, odbrana nikada nije bila
11 obaveštena o toj novoj proceduralnoj situaciji ili o tom novom
12 krivičnom scenariju, kao što sam ga nazvao, pre završetka
13 postupka, dakle pre završetka svih rasprava. Pod tim uslovima
14 je razumljivo da g. Shala smatra da se u stvari našao u pravoj
15 klopki.

16 Tu ću se zaustaviti sa vašim dopuštenjem, časni sude, i
17 naravno pod vašom kontrolom, predlažem da sada dam reč prvo g.
18 Aouiniju i zatim gđici Cariolou. G. Auini će izneti argumente
19 u vezi sa našim žalbenim navodima 611, a gđica Cariolou će
20 nastaviti time što će odgovoriti na vaša pitanja, kao što ste
21 zatražili od nas u nalogu od 5. maja 2025.

22 Najlepše vam zahvaljujem. Zahvaljujem vam na pažnji i na
23 strpljenju, a ja ću na kraju izneti još i našu argumentaciju u
24 vezi sa odmeravanjem kazne, pre nego što budemo zaključili
25 našu argumentaciju. Hvala.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 23

1 SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala.

2 Sada g. Aouini ima reč. Izvolite.

3 G. AOUMINI: [Prevod] Zahvaljujem, g. Gilissen.

4 Dobar dan, gđo predsedavajuća, poštovani panelu.

5 Sa vašim dopuštenjem, nameravam da se osvrnem na nekoliko
6 stavki koje su relevantne u vezi sa našim žalbenim navodima 6
7 do 11 iz našeg žalbenog podneska.

8 Nastaviću tamo gde je g. Gilissen stao i govoriću o
9 pravnim greškama prilikom ocene dokaza, a naročito kada je reč
10 o korišćenju izjava g. Shale i kršenju njegovih prava. Navodi
11 611 iz podneska odbrane, nadalje govore o drugim greškama,
12 koje nisu ništa manje problematične, i o tome kako je panel
13 postupao sa dokazima u ovom predmetu.

14 Počinjem od šestog žalbenog navoda. Mi tvrdimo da je
15 pretresni panel napravio ozbiljne greške prilikom ocene i
16 prihvatanja kredibilitnosti tri ključna svedoka tužilaštva, što
17 obesnažuje sve osude i što je dovelo do pogrešne primene
18 pravde. To je pogoršano primenom dvostrukih standarda prilikom
19 ocene oslobađajućih i inkriminišućih dokaza. Prekršen je
20 princip *in dubio pro reo*, i to je predstavljalo zloupotrebu
21 sudskih ovlašćenja.

22 Ni jedan razumni presuditelj činjenica, ne bi izvukao
23 iste zaključke kao pretresni panel koji su navedeni u pre --
24 prvostepenoj presudi, a to nije samo zbog grešaka u vezi sa
25 ocenom dokaza, što je proisteklo iz zloupotrebe sudskih

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 24

1 ovlašćenja, već takođe zbog grešaka u primeni prava prilikom
2 tretiranja dokaza, davanja primata određenih dokazima i
3 određenog značaja u okviru sveukupnih dokaza.

4 S obzirom da nemamo mnogo vremena, ja ću pomenuti dva
5 osnovna primera koja se odnose na svakog od tri ključna
6 svedoka u ovom predmetu, počevši sa svedokom tužilaštva 01.

7 Ni jedan razumni presuditelj o činjenicama, ne bi
8 zaključio da su sve činjenice vezane za prisustvo ovog svedoka
9 pre njegovog dolaska u Kukeš i odlaska iz Kukeša, nisu
10 značajni za optužbe, i da su irelevantni kada je reč o oceni
11 kredibilnosti ovog svedoka. Utoliko pre, a ako se razmotri
12 kontekst u kome je taj svedok došao u Kukeš i otišao iz njega,
13 to zaista sve pokazuje nepouzdanost njegovog iskaza i
14 nedostatak kredibilnosti, kada je reč o njegovoj priči u
15 pogledu toga ko je šta radio zbog čega, kada se to odigralo i
16 pod kojim okolnostima.

17 Kada se predmet koncentriše na preuveličavanje određenih
18 činjenica i implikaciju određenih lica, da bi im se neko
19 osvetio, nema razumnog presuditelja o činjenicama koji bi
20 zanemario tako važne elemente prilikom ocene kredibilnosti.

21 Te greške su nastale kada je pretresni panel odlučio na
22 primer da može da ispravi datum dolaska određenog svedoka u
23 Albaniju, što je provereno, a zatim i diskreditivano na osnovu
24 materijalnih elemenata na suđenju tokom unakrsnog ispitivanja,
25 time što je pretresni panel dao primat drugim iskazima, drugim

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 25

dokazima koji nisu bili podvrgnuti unakrsnom ispitivanju, odn. izjavama pokojnih svedoka. Upućujem vas na stavove 377 do 379 prvostepene presude, kao i dokument DPS00124 i strane transkripta 1610 do 1615.

Ista vrsta grešaka može se pomenuti u vezi sa izjavama koje se tiču okolnosti oslobađanja. Ni jedan razumni prosuditelj činjenica ne bi mogao te dokaze smatrati nebitnim ili irelevantnim prilikom ocene kredibilnosti iskaza svedoka.

Za drugi primer, časni sude, morali bismo na kratko da pređemo na poluzatvoreno zasedanje.

SUDIJA PICARD: [Prevod] Možemo li molim vas da pređemo na poluzatvoreno zasedanje.

[Poluzatvorena sednica]

[Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 26

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17 [Javna sednica]

18 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni sude, sada smo na javnoj
19 sednici. Hvala.

20 G. AOUIINI: [Prevod] Hvala.

21 Dakle, da završim u pogledu tog drugog primema [sic].

22 Niko ko razumno sudi o činjenicama, ne bi imao poverenja u

23 takav iskaz, u kojem se kaže da je Pjeter Shala bio na licu

24 mesta, a dokazano je da taj isti svedok daje manjkave iskaze o

25 tome gde su se nalazili različiti ljudi tokom različitih

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 27

1 događaja i to na različitim mestima.

2 Da se sada osvrnemo na svedoka W04733. Takođe ću naveti
3 [sic] -- navesti dva pridmeta [sic] koja se odnose na
4 identifikaciju i na potkrepljivanje iskaza.

5 Niko ko razumno sudi o činjenicama ne bi prihvatio
6 identifikaciju koji je taj svedok izvršio u odnosu na g.
7 Shalu, s obzirom na to da je on opisao čoveka, tamnog pu --
8 tamne puti, gotovo crnomanjastog, no ne samo da je u
9 prvostepenoj presudi prihvaćen taj opis i da se panel oslonio
10 taj o -- opis da osudi Pjetera Shalu, čak nije izneto nikakvo
11 opravdanje za to, već je samo zaključeno da se izgled menja
12 tokom vremena i da je možda protok vremena uticao i na
13 pamćenje svedoka.

14 Časni sude, molim vas da pogledate g. Shalu, pogledajte
15 kakve je on puti, da li stvarno mislite da boja puti može s
16 godinama da se promeni. Niko ko razumno sudi o slučaju -- o
17 činjenicama, ne bi mogao da dođe do takvog zaključka.

18 I kada već govorimo protoku vremena, odbrana smatra da
19 je to jedna od ključnih tema, jedna od ključnih tački [kao što
20 je prevedeno], u odnosu na koje je prvostepeni panel
21 primenjivao dvostruke kriterijume. Taj protok vremena koji je
22 predstavljao izgovor za svedoka tužilaštva, da beloputog [sic]
23 -- [kao što je prevedeno] čoveka oputuje [sic] -- opisuje kao
24 maltene crnca, to međutim nije predstavljalo opravdanje za
25 svedoke odbrane, koji nisu mogli da kažu gde se tačno u

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 28

1 fabrici metala nalazi toalet, u kojem nisu bili već 25 godina,
2 ili da navedu tačan broj kamiona, i to gde su bili parkirani u
3 dvorištu, u kojem nisu bili 25 godina.

4 Ko od nas uopšte može da se seti sličnih pojedinosti u
5 vezi sa našom srednjom školom, ili osnovnom školom?

6 Stoji međutim to da su primenjivani dvostruki standardi u
7 odnosu na to kako su tretirani okrivljući dokazi i
8 oslobađajući dokazi, odn. iskazi i to je dovelo do grešaka i
9 do izvođenja nerazumnih zaključaka.

10 Drugi primer je svedok 4733. Niko ko razumno sudi o
11 činjenicama, ne bi mogao da zaključi da iskaz člana porodice
12 potkrepljuje iskaz svedoka 4733. U stvari, taj drugi iskaz je
13 onaj prvi opovrgovao [sic] u gotovo svakom podgledu. Svedok
14 tužilaštva broj 6, rekao je da je svedok 4733 nazvao, da ga je
15 nazvao telefonom iz fabrike metala 1999. godine, kako bi mu
16 rekao da se dobro oseća. Pozivam vas, časni sude, da pogledate
17 stran -- stranicu zapisnika 808.

18 [BRISANO]

19 [BRISANO]

20 [BRISANO] To stoji na stranicama
21 zapisnika 648 i 752.

22 Svedok tužilaštva 9, rekao je da su saznali za ime
23 Pjetera Shale posle rata, 2000. godine, a svedok 4733 je rekao
24 da ne zna ko je Pjeter Shala i nije ni čudo što ga je fizički
25 opisao tako kako ga je opisao.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 29

Svedok je takođe 9 -- svedok 9 je takođe rekao da taj
čovek za koga su posle ustanovili da je Pjeter Shala, da je
bio iz Hrvatske, to stoji na stranici zapisnika 1007.

Svedok 4733 izjavio je, da je njemu rekao svedok 6, da je
1998. godine, bio ispred njihove kuće sa njegovim sinem [sic].
Kada kaže da su oni bili tu, misli na pe -- Pjetera Shalu. To
stoji u dokaznom predmetu 082892-TR-ET, prvi deo, RED3, strana
36. Međutim, svemu tome protivureči svedok tužilaštva 6. Na
stranicama 857 i 858 tužilaštva, tvrdeći da sve to ne može
biti neko lice koje bi odgovaralo g. Shali.

Niko ko razumno sudi o činjenicama nam ne bi mogao da
tvrdi, da ovi iskazi jedan drugog međusobno potkrepljuju.

I na kraju, da se osvrnemo na svedoka W01448. Panel je
načinio činjeničnu i pravnu grešku u oceni svedočenja svedoka
W01448, zato što nije uzeo u obzir ključne elemente koji se
tiču pogrešne identifikacije Pjetera Shale. Takođe, panel je
ponovo primenio dvostruke kriterijume prilikom ocenjivanja
iste vrste dokaza, a samo u zavisnosti od toga, da li su dati
dokazi po svojoj prirodi okrivljujući ili oslobađajući.

Ponovo ću navesti svega dva primera, da ilustrujem ovo
što sam maločas rekao.

Svedok 1448 je lažno identifikovao g. Shale [kao što je
prevedeno], gledajući album sa fotografijama u sklopu
odgovarajuće procedure i tu identifikaciju je zasnovao
informacijama koje je njima preneo jedan drugi svedok.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 30

1 Preciznije ću navesti podatke s tim u vezi na
2 poluzatvorenoj sednici.

3 Panel je pak zaključio, citiram: "činjenica da je svedok
4 W01448 identifikovao drugo lice kao g. Shalu, gledajući niz
5 fotografija, a na tim fotografijama ni jedna nije zapravo
6 prikazivala g. Shalu, to ni na koji način ne utiče na
7 zaključak panela." Pozivam se na stav 713 iz prvostepene
8 presude. Niko ko razumno sudi o slučaje [sic] -- o
9 činjenicama, nije mogao da izvede takav zaključak.

10 Prema našoj argumentaciji, panel je pogrešio kada nije
11 izveo zaključak o posledicama koje sa sobom nosi ova pogrešna
12 identifikacija Pjetera Shale, i takođe, nije izveo
13 odgovarajuće zaključke o izvorima saznanja koje je taj svedok
14 imao o Pjeteru Shali.

15 I to me dovodi do druge tačke koja se takođe tiče ovog
16 svedoka, povezana je sa prvom tačkom, ali moramo je obraditi
17 na poluzatvorenoj sednici.

18 SUDIJA PICARD: [Prevod] Molim da pređemo na poluzatvorenu
19 sednicu.

20 [Poluzatvorena sednica]

21 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 31

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 32

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 33

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3 [Javna sednica]

4 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni sude, ponovo smo na
5 javnoj sednici.

6 G. AOUMINI: [Prevod] Hvala, časni sude. Zahvaljujem se i
7 sudskom službeniku.

8 Sada ćemo se, časni sude, osvrnuti na žalbeni navod 7.
9 Taj žalbeni a [sic] -- na -- navod se odnosi na svedoke koji
10 nisu bili dostupni za svedočenje u sudnici, i na to da se
11 prvostepeni panel u odlučujućoj i velikoj meri oslanjao na
12 iskaze svedoka koji nisu podvrgnuti unakrsnom ispitivanju.

13 Mi smo u svom podnesku već izneli kakve je greške načinio
14 prvostepeni panel, a usled kojih su obesnažene sve osuđujuće
15 presude i usled kojih je dakle došlo do sudske greške. U
16 suštini, prvostepeni panel je načinio i pravne i činjenične
17 greške, kada je odbio zahtev odbrane da svedoci tužilaštva 2 i
18 4 prisustvuju suđenju i budu podvrgnuti unakrsnom ispitivanju,
19 s obzirom na to da su ti svedoci i dalje živi i raspoloživi i
20 da su samo oni mogli da svedoče o nekim konkretnim pitanjima,
21 kao što je soba broj 2, u kojoj su bili držani zatvorenici ili
22 smene straže do koje je došlo posle smrti žrtve ubistva.

23 Međutim, panel je taj zahtev odbio, a posle toga je
24 uvećao štetu po prava optuženog, tako što se oslonio na izjave
25 tih svedoka, koji nisu bili podvrgnuti unakrsnom ispitivanju i

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 34

1 to u odlučujućoj meri, pri čemu ponekad panel nije poklonio
2 poverenje nekim delovima -- drugim -- iskazima drugih svedoka
3 i tako je došlo do toga da panel izvede zaključke koji su
4 štetni po g. Shalu, a u vezi sa temama u vezi sa kojim su ti
5 isti svedoci izneli neke oslobađajuće dokumente.

6 Kao što smo to podrobno objavi [sic] -- objasnili u našem
7 podnesku u stavovima 115 do 143, panel je zaključio da g.
8 Shala snosi individualnu krivičnu odgovornost za učešće u UZP-
9 u, i za krivična dela za koja se tereti, a na osnovu nekoliko
10 ključnih zaključaka koji stoje u stavu 1025 presude. Iz sedam
11 zaključaka -- od sedam zaključaka koji se tu iznose, četiri se
12 zasnivaju isključivo ili u odlučujućoj meri, na izjavama
13 svedoka koji nisu podvrgnuti unakrsnom ispitivanju, uprkos
14 tome što ti sveno [sic] -- svedoci nisu bili preminuli, ili na
15 drugi način neraspoloživi. Panel je po našem mišljenju morao
16 da ih sasluša u sudnici.

17 Gđa Cariolou će se vratiti na taj žalbeni osnov i
18 odgovoriti na neka od pitanja koje ste vi postavili, tako da
19 ću ja sada, kako bismo uštedeli na vremenu, preći na žalbene
20 navode 8 i 11.

21 A ti navodi su povezani sa izvođenjem neopravdanih i
22 neutemeljenih zaključaka.

23 Prema našoj argumentaciji, prvostepeni panel ne samo da
24 nije izvodio zaključke koji su bili jedini razumni zaključci
25 koji se daju izvesti na osnovu raspoloživih dokaza, po našoj

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 35

1 argumentaciji pristup prvostepenog panela bio je još
2 problematičniji, panel je naime izvodio zaključke kada
3 zaključci uopšte nisu mogli da se izvedu, pošto postojeći
4 dokazi su jednostavo oprgvavali [sic] određene činjenice, ili
5 uopšte se nisu bavili tim činjenicim [kao što je prevedeno],
6 ili jednostavno ne postoje nikakvi dokazi o datoj činjenici.

7 Zaključke -- činjenične zaključke te vrste, je panel
8 izvodio i kada je ocenjivao i same izjave koje je dao g. Shala
9 o tome je već prethodno gosvo [sic] -- govorio g. Gilissen, a
10 takođe isto važi i za zaključke o sudskoj kontroli nad ličnim
11 sloobe [kao što je prevedeno] na njihovom informisanju, o
12 hapšenju

13 Takođe, isto se odnosi na zaključke o optužbama za
14 saradnju sa neprijateljem i uopšte uzev, u vezi sa svrhom
15 zajedničkog plana. Ti zaključci su izvođeni na osnovu opasnih
16 analogija, a to nije pristup koji je dozvoljen.

17 Okolnosti u kojima je puštena na slobodu jedna žrtva
18 4743, su postale osnov da se zaključi da ostala lica nisu
19 puštena na slobodu, zahvaljujući odgovarajućoj proceduri, odn.
20 odluci nadležnog organa. I to se odnosi i na žrtve koje nisu
21 čak ni pomenute u optužnici, niti je o njima bilo govora tokom
22 suđenja i u vezi sa kojima nisu izvođeni dokazi -- pred
23 prvostepeni panel je u vezi sa njima izveo takav zaključak.

24 Na to će se takođe vratiti gđa Cariolou odgovarajući na
25 pitanja koja je postavio apelacioni panel. S timu u vezi samo

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 36

1 da kažem, da po argumentaciji odbrane, panel je izvodio
2 neopravdane zaključke i to je uticalo na to, što je pro --
3 oglasilo g. Shalu krivim po tačkama optužnice. Neophodno je te
4 greške ispraviti, tako što će se ukinuti sve osuđujuće
5 presude.

6 I završiću tako što ću se osvrnuti na našu argumentaciju
7 u vezi sa žalbenim navodom 10. Samo ću ukazati na drastičnu
8 razliku u pristupu koji je panel usvojio prema svedocima
9 odbrane i uopšte uzev oslobađajućim dokazima, i prema
10 svedocima tužilaštva i inkriminišućim dokazima.

11 Panel je zloupotrebio svoje diskreciono pravo po našoj
12 argumentaciji, kada je ocenjivao i razmatrao neke od ključnih
13 dokaza odbrane.

14 Zbog ograničenja -- zbog ograničenog vremena kojim
15 raspolazem, primeni -- pomenuću samo jedan primer. Pozivam vas
16 da pogledate iskaz svedoka odbrane 6, g. Bardhyla Mahmutija.
17 Njega je pozvala odbrana g. Shale da svedoči, i to konkretno
18 da se izjasni o navodima svedoka tužilaštva 4733, pošto je g.
19 Mahmuti bio u Kukešu po rečima tog svedoka i učestvovao u
20 saslušanjima i zlostavljanjima. Tvrdnja odbrane je da je taj
21 svedok lažno navodio imena različitih ličnosti, pa čak i
22 svojih komšija koje je lažno optuživao.

23 G. Mahmuti je svedočio na ovom suđenju. On je dao --
24 ostavio svoj pasoš, pasoš koji je posedovao u predmetno vreme
25 u svojstvu izbeglice i takođe je uz taj dokaz i izjavio da on

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 37

1 nije uopšte bio u Albaniji tokom predmetnog perioda, već da je
2 putovao širom Evrope u pokušajima da obezbedi pomoć i podršku
3 za oslobođenje Kosova na političkom i diplomatskom nivou. To
4 je bila srž iskaza koju je dao g. Mahmuti, zato je on došao da
5 svedoči u Hagu pod zakletvom. Međutim, prvostepeni panel je to
6 -- taj deo njegovog iskaza odbacio u presudi i umesto toga, je
7 panel izveo zaključak da zbog svojih političkih stavova i zbog
8 svog stava u odnosu na Specijalizovana veća Kosova, ovaj
9 svedok nije verodostojan i da je on lažno svedočio da bi
10 zaštitio Pjetera Shalu.

11 Časni sude, tokom ovog suđenja, u ovoj presudi, kaže se
12 da je verodostojan svedok koji je priznao da [BRISANO]
13 [BRISANO], a sa druge strane, pogledano je kakve je političke
14 stavove izneo jedan intelektualac i univerzitetski radnik na
15 Facebook-u i na osnovu toga je zaključeno da postoji velika
16 verovatnoća da je on lagao ili nešto prikrivao, kako bi
17 optuženog zaslu [sic] -- zaštitio od odgovornosti.

18 To je jedan od brojnih prim -- primera dvostrukih
19 kriterijuma, dvostrukih aršina koje je primenjivao prvostepeni
20 panel, a ko -- koje su dovele i do činjeničnih i do pravnih
21 grešaka o kojima govorimo u žalbenim navodima jed -- 6 do 11.

22 Ovim se završava moje obraćanje. Bez odlaganja dajem reč
23 gđi Cariolou, koja će odgovoriti na pitanja koje je postavio
24 apelacioni panel.

25 Hvala, časni sude.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 38

1 SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala vama.

2 Gđo Cariolou, izvolite, imate reč.

3 GĐA CARIOLOU: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Svesna sam
4 koliko je sati, pa ću pokušati da budem što je kraća [kao što
5 je prevedeno] moguće i odgovoriću na pitanja panela za ovih
6 nešto više od 20 minuta.

7 Najpre ću dati kratak odgovor na prvi -- o -- prvo
8 pitanje panela, a onda ću dalje govoriti o našem odku
9 [nejasno] reference i pravni izvori su dostavljeni u podnesku,
10 kako bi članovi panel i druge strane mogle da prate naše
11 izjašnjenje. Kada je reč o svedočenju u sudnici na koje je
12 ukazao panel, ograničićemo svoj odgovor na sledeće. Kada je
13 reč o periodu nakon 5. juna, pretresni panel je zaključio da
14 novi stražari koji su došli.

15 I kada je reč o uslovima za -- pritvora da se situacija
16 poboljšanja [kao što je prevedeno] -- poboljšala. Odbrana nije
17 osporila taj zaključak. U svakom slučaju, taj zaključak
18 potvrđuje iskaz svedoka 01, kao i pismeni iskaz svedoka 1448 i
19 svedoka 04.

20 Kao što smo naveli u podnesku, taj zaključak je važan za
21 predmet -- za tezu g. Shale, budući da se time osporava
22 zaključak panela da smrt žrtve ubistva je bio dogovoreni cilj
23 onih koji su bili prisutni u fabrici metala.

24 Kad je -- preznas [sic] drugo pitanje. Od nas je traženo
25 da izjasn -- da kažemo, koji su izvori prava na koji -- na

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 39

koje se pozivamo kada je reč o pretpostavkama u pogledu proceduralnih zaštitnih mehanizama. Kad je reč o obeležjima krivičnog dela proizvoljnog lišenja slobode.

Po našem mišljenju, pretresni panel je uveo nove pretpostavke kao obeležja krivičnog dela proizvoljnog lišenja slobode u nemeđunarodnom oružanom sukobu i to je urađ -- [nejasno] tako što je transponovao proceduralne zaštitne mehanizme, bilo iz zakona koji se primenjuje na međunarodne oružane sukobe, ili zakon o opštem humanitarnom pravu.

Učinivši to, nije se pozvao na pravne izvore iz 1999. godine, i time je pok -- prekršeno načelo zakonitosti, zato što nije poštovan princip iz krivičnog prava da ono mora biti definisano sa sigurnošću i da mora da se primenjuje onako kako je bilo u vreme izvršenja zločina.

Najpre, panel se pozvao na studiju Međunarodnog komitet Crvenog krsta iz 2005, međutim, ta studija se poziva na načelo u pogledu međunarodnog oružanog sukoba, ili opšte humanitarno pravo. U toj studiji se jasno kaže da je potrebno da postoji validan razlog za lišenje slobode, bilo u -- odn. kako u inicijalni razlog prilikom hapšenja, tako i za proruženje daljeg pritvora. Ne objašnjava se koje su proceduralni zaštitni mehanizmi koji moraju da poštuju [kao što je prevedeno] kada se lica privode iz bezbednosnih razloga.

Po našem mišljenju, postoje brojni dokazi -- pokazuju, da inicijalni razlog za lišenje slobode je bila istraga u vezi sa

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 40

1 bezbednosnim problemima, konkretno, sumnjalo se da lica
2 sarađuju sa neprijateljskim srpskim snagama. Postoje iskazi o
3 tome da su svi ispitin -- zatvorenici ispitivani u pog -- u
4 pogledu konkretnih optužbi, a neki su čak i pušteni nakon
5 takvog ispitivanja.

6 Kad je reč o referencama iz te studije u pogledu opšteg
7 humanitarnog prava, kao što u toj studiji piše, obe
8 pretpostavke su takve da se od njih može odstupiti. To znači
9 da država potpisnica u slučaju da je opstanak nacije ugrožen,
10 može odstupiti od te obaveze. To je važan elemen koji mora da
11 se uzme u obzir, naročito u okolnostima poput ovik [kao što je
12 prevedeno] kada se razminjaj [sic] -- razmatraju dela
13 nedržavnog entiteta oružane supe [sic] koje -- grupe koje
14 deluje izvan teritorije koju kontroliše i svakako, nije bilo
15 mogućnosti da odstupi od obaveza.

16 Kad je reč o predmetu *Lawless vs. Ireland* na koji se
17 panel pozvao, to nije primerena referenca, zato što se tu
18 govori o obavezama države potpisnice, kada je reč o reakciji
19 na aktivnosti tajne vojske i prilikom rasta terorizma.

20 Panel se pozvao na član 75(4) dopunskog protokola 1 iz
21 Ženevskih konvencija, što nije od pomoći. Primena prvog
22 protokola je ograničena na međunarodne oružane sukobe, ili na
23 slučaj kada je teritorija države potpisnice okupirana.

24 Iako dopunski protokol II se primenjuje na nemeđunarodne
25 oružane sukobe, pozivanje panela na taj član nije primereno.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 41

1 Ta odredba se odnosi, kao što sam naslov odredbe kaže, na
2 krivično gonjenje. Dokazi tužilaštva pokazuju da u fabrici
3 metala u Kukešu se dešavalo nešto što nema nikakve veze sa
4 tekućim ili završenim suđenjima. Tužilaštvo je u dokazima
5 govorilo o lišavanju slobode pojedinaca, kako bi se vodila
6 istraga u vezi sa sumnjom da oni predstavljaju bez --
7 bezbednosni problem.

8 Pretresni panel se pozvao na to, da sud nudi osnovne
9 garancije nezavisnosti i nepristransnosti, a to je preuzeto iz
10 druge obaveze iz člana 6, koja kaže, da ne može se izreći
11 kazna, osim ukoliko je lice proglašeno krivom [kao što je
12 prevedeno] od strane suda koji -- koji nudi takve nužne
13 osnovne garancije.

14 Tužilaštvo kaže, da su ti pojedinci bili zatvoreni i
15 ispitivani zato što se sumnjalo da predstavljaju opasnost. Oni
16 nisu izvedeni pred sud, nisu osuđeni, i nisu odslužili kaznu.

17 Kada je neko lice privedeno zbog istrage, to se ne može
18 smatrati protivzakonitim, ukoliko postoje validni osnovi za
19 hapšenje i dalji pritvor, odn. ukoliko postoji razumna sumnja
20 da takvo lice predstavlja bezbednosni problem. Takav pritvor
21 se ne može smatrati zakonitim beskonačno. Da, to je tačno, ali
22 trajanje pritvora svakog pojedinca nije -- nije bilo nešto što
23 je uzeto u obzir kada se osuđ -- donela osuda -- ocena o
24 proizvoljnosti pritvora. Ono što nedostaje u analizi panela je
25 da je izvršena temeljna ocena dokaza koji pokazuju da je

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 42

1 postojala sumnja da ti pritvorenici predstavljaju bezbednosni
2 rizik, i da se to moglo u to vreme smatrati razumnim. To je
3 test kojim su -- se pretresni panel morao voditi -- služiti.

4 Tako da sad dolazimo do drugog pitanja koje se tiče
5 zaključka pretresnog panela, da nije bilo nikakvih
6 bezbednosnih bojazni zbog kojih je pritvor bio neophodan. I
7 sada ću se zaustaviti i govoriti o visokom standardu koji je
8 primenio panel.

9 Dakle, postojanje bezbednosnih problema zbog kojih je
10 pritvor apsolutno neophodan. Tu se kaže, da su pritvorenici
11 ispitivani od strane pripadnika OVK, zato što su postojale
12 konkretne sumnje da su u kontaktu sa neprijateljskim snagama.
13 Osman Krieziu i Sokol Dobruna su opisani kao tužioci ili
14 istražne sudijske koje su vodile ispitivanje i uzimale izjave od
15 pritvorenika.

16 Uz vaše dopuštenje, sada bih htela da pređemo na
17 poluzatvorenu sednicu.

18 SUDIJA PICARD: [Prevod] Da. Molim poluzatvorenu sednicu.

19 [Poluzatvorena sednica]

20 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 43

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 44

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 45

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13 [Javna sednica]

14 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni sude, sada smo na javnoj
15 sednici.

16 GĐA CARILOU: [Prevod] I na kraju, da odgovorim na ovo
17 pitanje, na osnovu spisa predmeta, ne može se izvesti
18 zaključak panela, naročito kada je reč o primenljivom,
19 merodavnom standardu dokazivanja.

20 Pređimo sada na treće pitanje panela. Izvršenje ratnog
21 zločina ubistva iziskuje da je postojala namera da se izvrši
22 ubistvo, u našem slučaju da se ubije žrtva ubistva, ili da se
23 namerno nanesu teške povrede, telesne povrede žrtvi ubistva,
24 ili da je postojao umišljaj da mu se ne pruži zdravstvena
25 nega, a što je moglo da izazove smrt i da se razumno

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 46

1 pretpostavlja da će doći do smrtnog ishoda [sic] -- ishoda.

2 Sudska praksa je to objasnila na sledeći način:

3 "Mens rea ubistva obuhvata direktni umišljaj, a to je da
4 je postojala želja da se ubije neko lice, putem činjenja ili
5 propusta, kao i indirektni umišljaj...a to je saznanje
6 učinioca da će žrtva preminuti...kao verovatna posledica
7 činjenja ili nečinjenja."

8 Pozivam vas na presudu u predmetu -- predmetima Đorđević
9 Milutinović i Lukić i Lukić.

10 Na osnovu prvog oblika odgovornosti u UZP-u, svaki
11 učesnik u UZC [kao što je prevedeno] mora da deli potrebni
12 mens rea, u pogledu dogovorenog krivičnog cilja, a to je da
13 postoji mens rea za konkretno delo, mora da po -- bude
14 identičan za svakog učesnika. Odgovornost u obliku, u sklopu
15 prvog UZP-a je krivična odgovornost kao glavni učinilac. Svaki
16 učinilac je morao da hotimično učestvuje u udruženom
17 zločinačkom poduhvatu, koji ima isti cilj koji deli sa svim
18 drugim učesnicima. Mi smatramo u ovom slučaju da je to cilj da
19 se ubije, da se ubije žrtva ubistva, ili da se hotimično
20 nanese takva telesna -- telesne povrede usled kojih će doći do
21 smrti, ili da mu se uskrati zdravstvena nega, znajući da će to
22 prouzrokovati njegovu smrt. Namera svakog učesnika stoga mora
23 biti identična kao namera drugih i na osnovu tog vida
24 odgovornosti, svaki učesnik snosi podjednaki stepen
25 odgovornosti za dato krivično delo.

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 47

1 Mi tvrdimo da nije dopušteno izvući zaključak o traženom
2 umišljaju, na osnovu oslanjanja na pretpostavku da je g. Shala
3 imao umišljaj vezan za smrt žrtve ubistva, ili da je mogao da
4 predvidi da će njegova smrt biti verovatna posledica. U
5 obrazloženoj presudi, trebalo bi oceniti njegov posebni
6 individualni umišljaj, i uveriti se da on zadovoljava traženi
7 standard, odn. kriterijum i da je jednak umišljaju drugih
8 glavnih učesnika.

9 Na -- naš prvi prigovor u odnosu na odluku panela u vezi
10 sa ovim pitanjem, jeste da su oni prekršili prava g. Shale na
11 pravično suđenje i prezumciju nevinosti time, što nisu
12 objasnili svoj zaključak u vezi sa umišljajem g. Shale, u vezi
13 sa njegovim postupcima, odn. činjenjem i nečinjenjem i kako se
14 to uklapa u ovaj niz zaključaka, odn. ovaj niz događaja, koji
15 su doveli do smrti i upućujem na predmet *Goktepe protiv*
16 *Belgije, Delespesse protiv Belgije i Haxhishabani protiv*
17 *Luksemburga*, gde je zaključeno da automatsko pripisivanje
18 odgovornosti svim učesnicima u zajedničkom događaju,
19 predstavlja kršenje člana 6, ukoliko nema brižljive ocene
20 njihove -- njihovog subjektivnog i individualnog umišljaja i
21 odgovarajućeg udela u odgovornosti.

22 Greška koju je napravilo pretresno veće kada je
23 zaključilo da je postojala *mens rea* za ubistvo, zasniva se na
24 zaključku koji se odnosi na uzrok smrti žrtve ubu -- ubistva,
25 jer prema nalazu pretresnog panela, lice koje nije g. Shala je

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 48

1 pucalo u žrtvu ubistva, 4. juna 1999. godine, i pogodilo ga u
2 nogu. Metak je pogodio važnu arteriju kojom kr -- dolazi u tu
3 nogu, do -- zato je došlo do obilnog krvarenja i naneta je
4 teška telesna povreda. Zbog toga je žrtva ubistva iskrvarila,
5 a drugi pripadnik OVK koji nije bio g. Shala, je lice koje
6 nije dozvolilo da se žrtva ubistva preveze u bolnicu, kako bi
7 joj se tamo obezbedila odgovarajuća lekarska nega. I ako je
8 lekar rekao da žrtva neće preživeti ukoliko ne dobije
9 odgovarajuću medicinsku pomoć.

10 "...Panel je međutim utvrdio da je žrtva ubistva umrla od
11 posledica strelne rane nanete na nogu, zajedno sa
12 uskraćivanjem odgovarajuće lekarske nege."

13 G. Shala se ne pominje u tom zaključku, u kome se opisuje
14 uzrok smrti žrtve ubistva.

15 Kako pretresni panel navodi, za ovu smrt odgovorno je
16 lice koje je pucalo i pogodilo žrtvu ubistva u arteriju i
17 drugo lice koje nije dozvolilo lekarsku negu. Dakle,
18 direktnije ili eventualni umišljaj za ubistvo je u ova dva
19 aktera. G. Shala čak ni po tvrdnjama tužilaštva nije povukao
20 obarač, nije ispalio ovaj metak, nije uskratio žrtvi ubistva
21 lekarsku negu koja bi možda sprečila smrt. Dakle, to što je
22 neko samo pucao nekome u nogu sa namerom da ga povredi, ne
23 mora nužno pokazivati umišljaj za ubistvo, jer mora postojati
24 ili direktni ili eventualni umišljaj da se neko ubije, ali da
25 li je g. Shala to delio sa licem koje je pucalo, sa drugim

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 49

1 prisutnim licima?

2 Dokazi tužilaštva sugerišu da je najmanje jedno prisutno
3 lice, ako ne i više njih, tražilo pružanje lekarske pomoći.
4 Argumentacija tužilaštva pokušava, da je izvršen pokušaj da se
5 obilno krvaranje zaustavi, tako kako je to bilo moguće onim
6 sredstvima koja su bila dostupna u fabrici metala u Kukešu.
7 Dakle, bilo je barem nekih lica koja su pokušala da zaustave
8 krvarenje i da spreče smrt žrtve ubistva, pokušali su da ga
9 spasu.

10 Ubrzo posle njegove smrti, promenjena je i straža i došlo
11 je do znatnog poboljšanja uslova pritvora, kako bi se
12 obezbedilo da se tako nešto ne ponovi. Ono što ne znamo zbog
13 nejasnog obrazloženja panela, jeste šta je zaključak u vezi sa
14 umišljajem koji je g. Shala navodno imao u relevantno vreme,
15 čak i tamo gde je argumentacija tužilaštva nejasna u vezi s
16 tim da li je on znao da će se pucati u žrtvu ubistva, [BRISANO]
17 [BRISANO]
18 [BRISANO] sasvim je nejasno da li je on
19 bio svestan i da li je mogao da predvidi da bi žrtvi ubistva
20 bila uskraćena lekarska nega, ukoliko bi ona bila upucana, i
21 da bi ona bila ostavljena da umre.

22 Dakle, izreći g. Shali osuđujuću presudu za ubistvo,
23 panel je morao da bude siguran da je Shala imao umišljaj za
24 ubistvo ove žrtve, zbog razloga koji smo izneli u svom
25 podnesku, odbrana tvrdi da g. Shala, odn. osporava da je g.

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 50

1 Shala uopšte bio prisutan tokom ovog događaja, čak i ukoliko
2 se prihvate argumenti tužilaštva, mi smatramo da je panel
3 pogrešio kada je zaključio da je Shala delio umišljaj za
4 ubistvo i da je imao isti umišljaj kao lice koje je pucalo i
5 drugo lice koje mu je uskratilo medicinsku negu. Po našem
6 mišljenju, za to nije pravično, da g. Shala treba u jednakoj
7 meri da deli odgovornost za ubistvo.

8 Sada ću se ukratko osvrnuti na poslednje pitanje.

9 SUDIJA PICARD: [Prevod] Možda bi sada trebalo da
10 napravimo pauzu, zbog prevodilaca.

11 Mogu li da pitam prevodioce da li je potrebno da sada
12 napravimo pauzu?

13 [Konsultacije panela i sudskog službenika]

14 PREVODILAC: [Prevod] Časni sude, nije nam neophodna
15 pauza. Hvala.

16 SUDIJA PICARD: [Prevod] U redu. Onda imate još deset
17 minuta na raspolaganju da završite.

18 GĐA CARIOLOU: [Prevod] Mislim da će mi trebati manje od
19 toga.

20 SUDIJA PICARD: [Prevod] Jeste li rekli pet minuta? Pet
21 minuta je sasvim u redu.

22 GĐA CARIOLOU: [Prevod] Sada prelazim na poslednje pitanje
23 koje je postavio panel.

24 U vreme izvršenja, merodavni zakon, što uvažava i
25 pretresni panel, predviđa jednu odgovarajuću vremensku kaznu.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 51

1 Blaža kazna nikada nije bila uvedena po zakonima Kosova,
2 međutim, propust da se izrekne kazna koju predviđa zakon koji
3 je bio na snazi u vreme izvršenja, predstavlja kršenja prava
4 g. Shale prema članu 7 konvencije.

5 I po našem mišljenju, to se ne menja, ako se uzme u obzir
6 presuda Ustavnog suda u predmetu Mustafa.

7 Po članu Evropske konvencije o ljudskim pravima 7 kaže se
8 da:

9 "Teža kazna ne može da se izrekne od one koja je bila na
10 snazi u vreme kada je izvršeno krivično delo."

11 Imajući u vidu to što je propisano članom 7, i da je to
12 norma koja je u he [sic] -- hijerarhijskom smislu ima primat,
13 suprotni zaključci ne mogu važiti.

14 Moramo takođe biti oprezni. Ukoliko smatramo da kazna
15 kakva je bila na snazi 1999, odn. taj opseg kazni, da to nije
16 obavezujuće, onda pravimo još ozbiljniju grešku, da zaključimo
17 da ni jedan zakon tada nije predviđao kaznu za krivična dela
18 za koja je g. Shali izrečena osuđujuća presuda. U to vreme,
19 takvog zakona nije bilo. Dakle, kazna izrečena g. kazni [sic]
20 onda -- g. Shali, onda bi proisticala samo iz kasnijih zakona,
21 koji bi se primenili retrospektivno, a to bi smatralo -- to bi
22 predstavljalo još veće kršenje principa zakonitosti.

23 Član 7 takođe propisuje da zakon i prilikom definisanja
24 krivičnog dela i kazne mora da bude jasan i to ne samo da bude
25 jasan danas i da se to primeni retrospektivno, već da je to

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 52

1 moralo biti jasno 1999, odn. u vreme izvršenja relevantnih
2 krivičnih dela i to je zahtev, a zahtev je da izvršiocu u
3 vreme izvršenja krivičnog dela, posledice moraju biti
4 predvidive.

5 Po našem mišljenju, ova razmena mišljenja i rasprava
6 između pretresnog panela, apelacionog panela, Vrhovnog suda i
7 Ustavnog suda, predstavlja upravo nedostatak jasnoće u pogledu
8 relevantnog zakona, na koji se panel oslanjao prilikom izreke
9 [kao što je prevedeno] i time je prekršen član 7 Evropske
10 konvencije o ljudskim pravima.

11 Časni sude, možda da vam se g. Gilissen obrati posle
12 pauze sa našim zaključnim argumentima.

13 SUDIJA PICARD: [Prevod] U redu. Onda ćemo sada napraviti
14 pauzu i nastavićemo sa radom u 15:50h, odn. u deset minuta do
15 četiri.

16 --- Pauza u 15:21h

17 --- Nastavak sa radom u 15:53h

18 SUDIJA PICARD: [Prevod] Dobrodošli natragu u sudnicu.

19 Pre nego što pozovem predstavnike tužilaštva da iznesu
20 svoju argumentaciju, koliko sam razumela, odbrana g. Shale je
21 zatražila još 25 minuta za svoje izlaganje. Da li je to tačno?

22 G. GILISSEN: [Prevod] Da, tako je.

23 SUDIJA PICARD: [Prevod] Dobro. Mi smo razmotrili taj
24 zahtev. Ponestaje nam vremena i stoga vas molimo da se
25 ograničite na deset minuta, ako možete.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 53

1 G. GILISSEN: [Prevod] Nastojaćemo da tako bude.

2 SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala najlepše. Izvolite onda,
3 imate reč.

4 G. GILISSEN: [Prevod] Hvala najlepše. Časni sude, g.
5 predsedavajuća, cenjeni članovi žalbenog panela, uvek je teško
6 iznositi argumente u vezi sa osuđujućom presudom, kada se u
7 svojim argumentima zakažete za izricanje oslobađajuće presude,
8 ali naravno to nije poenta onoga što ću ja danas reći. Mi
9 govorimo o načinu na koji je u prvostepenoj presudi, na koju
10 se sada žalimo, g. Shala kažnjen i osuđen.

11 Našu argumentaciju u vezi sa odmeravanjem kazne, izneli
12 smo u svom podnesku. Naši argumenti su i dalje aktuelni i
13 nepromenjeni, a ja predlažem da se ograničim -- svoju
14 argumentaciju na tri aspekta naše argumentacije.

15 Mislím da su to vrlo specifični argumenti, koji se bave
16 ozbiljnim greškama, bilo da razmatramo odvojeno ili zajedno
17 ceo proces koji je doveo do izricanja osuđujuće presude g.
18 Shali.

19 Odbrana g. Shale je apsolutno svesna toga da je
20 odmeravanje kazne bez svake sumnje jedan od najkompleksnijih
21 aspekata sudske prakse. On zahteva određena tehnička znanja, i
22 mi svi znamo koliko je teško i delikatno pitanje, da se utvrde
23 odgovarajuća pravila koja će se primeniti da bi se izrekla
24 kazna, naročito kada govorimo o međunarodnim pitanjima.

25 Po mišljenju odbrane, prva greška koju je napravio

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 54

1 pretresni panel u prvostepenoj presudi, postoji još u prvoj
2 fazi i to obesnažuje kaznu sadržanu u prvostepenoj presudi.
3 Odbrana g. Shale smatra da je presuda pogrešna utoliko što ne
4 primenjuje merodavno pravo, već takođe primenjuje opseg kazne,
5 o čemu je govorila gđa Cariolou pre mene.

6 Ja moram reći, da je primenjivost načela zakonitosti za
7 koji se odlučio pretresni panel, uključuje neke elemente iz
8 kosovskih zakona koji su bili na snazi u vreme izvršenja
9 krivičnih dela za koja se tereti, a kazna je maksimalno 15
10 godina koja je predviđena i odlukama Ustavnog i Vrhovnog suda,
11 taj opseg kazne je utvrđen kao ispravni pravni osnov za
12 odmeravanje odgovarajuće kazne.

13 A podsetiću da je g. Shali izrečena osuđujuća presuda od
14 18 godina zatvora za krivična dela koja su deo ratnih zločina
15 protiv civilnog stanovništva.

16 Druga greška je kršenje jednog od odnovnih načela
17 odmeravanja kazne kojim treba obezbediti kvalitet procesa
18 odmeravanja kazne i da kazna ne treba da bude nesrazmerna i da
19 treba da bude u skladu sa kaznama koje su izrečene u
20 uporedivim i povezanim predmetima.

21 Možemo reći, a da pri tome ne grešimo, da smo u ovom
22 predmetu imali tri presedana, što je od izuzetnog značaja,
23 kada je reč o opsegu kazne i o srazmernosti, ako se ovaj
24 predmet uporedi sa drugim veoma ozbiljnim predmetima. To su
25 oni u kojima se sudilo g. Geciju, g. Krasniqiju i najzad, g.

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 55

1 Mustafi.

2 Kao što znate, g. Geci i g. Krasniqi su osuđeni za ratne
3 zločine izvršene protiv civila, koji su izvršeni 1999. godine
4 u Kukešu u Albaniji, u kontekstu koji je Specijalizovano
5 tužilaštvo ocenilo istim onim kontekstom, koji obuhvata
6 optužbe protiv g. Shale. Međutim, ta dva lica osuđena su na
7 međunarodnim sudovima na Kosovu za brojna krivična dela, čak i
8 ako se smatralo da su oni bili ličnosti od autoriteta na
9 terenu u fabrici metala u Kukešu.

10 Takođe je utvrđeno da su oni bili ti koji su organizovali
11 hapšenje, zatvaranje i postupanje prema zatvorenicima tokom
12 njihovog ispitivanja. Takođe bi trebalo uzeti u obzir da su
13 sudije donele zaključak da su ova dva lica osmislila i
14 primenila celokupnu organizaciju rada koja je postojala u
15 fabrici metala u Kukešu, ako je omogućila izvršenje krivičnih
16 dela na toj lokaciji.

17 Dakle, priroda učešća ta dva lica u pogledu kvaliteta i
18 kvaliteta je bila najvažnija. Pretpostavlja se, i svi se sa
19 tim slažu, da je sve to, kao i zatvaranja i saslušavanja
20 započelo pre nego što je g. Shala došao u Albaniju 1999.
21 godine, a naravno i pre nego što su ga poslali u Kukeš. Dakle,
22 u svakom slučaju, situacija koja je postojala u fabrici metala
23 u Kukešu, već je postojala i g. Shala nije ni na koji način
24 bio umešan u njeno uspostavljanje, čak iako se smatra da je on
25 učestvovao u nekim krivičnim delima posle svog dolaska u

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 56

1 Kukeš, što on osporava i to kategorički, to bi značilo, da
2 njegovo navodno učešće, ne bi bilo neophodno za funkcionisanje
3 cele te organizacije koja je uspostavljena na toj lokaciji bez
4 njegovog prisustva i učešća.

5 I zaista, po tvrdnjama tužilaštva, organizacija onoga što
6 se dešavalo u fabrici metala u Kukešu, počela je bez njega i
7 nastavila se posle njegovog odlaska. Dakle, on nije bio
8 neophodan da bi sve to funkcionisalo tako kako jeste.

9 G. Geci je osuđen na 15 godina zatvora za krivična dela
10 izvršena u Kukešu, ali takođe i u drugom pritvorskom objektu u
11 Cahanu.

12 G. Krasniqi osuđen je na 7 godina, a g. Shali izrečena je
13 osuđujuća presuda kojom je kažnjen na 18 godina zatvora.

14 Dakle, u prvostepenoj presudi, nije obezbeđen [kao što je
15 prevedeno] ravnopravnost, odn. srazmernost kazne, jer nije
16 pridodata odgovarajuća težina kazni koja bi odgovarala
17 uporedivim predmetima.

18 Danas niko ne tvrdi da je g. Shala pucao u slučaju
19 vezanom za ubistvo izvršeno 5. juna 1999. godine, niti da je
20 on doneo odluku da se lice ne pošalje u bolnicu, međutim, on
21 je možda jedini ko će biti oglašen krivim i osuđen za ubistvo
22 koje nije izvršio pretresni panel, je smatralo da je g.
23 Krasniqi bio odgovoran za to, ali uprkos tom udruženom
24 zločinačkom poduhvatu, postoji opasnost da će g. Shala biti
25 jedino lice osuđeno za ubistvo koje nije izvršio, i da će mu

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 57

1 za to biti izrečena kazna.

2 Koliko je to jedna ironična situacija. Da li je moguće
3 primenjivati do te mere različite kriterijume, na slučaj sa
4 ili slučajeve sa istim činjeničnim stanjem? Zar kriterijumi i
5 pravni kriterijumi nisu isti u Mitrovici u Hagu. Da li je
6 moguće -- takva razloga?

7 Međutim, u prvostepenoj presudi se ne iznosi obrazloženo
8 mišljenje u pogledu toga, zbog čega je panel odlučio da u
9 znatnoj meri odstupi od kazni koje su izrečene u ta druga dva
10 predmeta, u predmetu koji se tiče g. Kecića i g. Krasniqića.
11 To je još jedna greška pravne prirode, a sve je to od ključnog
12 značaja, kako bi se razumelo zbog čega odbrana smatra, da je
13 ugrožena pravičnost odmeravanju kazne i u izri -- izricanju
14 kazne i u postupku kada je reč o ovom predmetu.

15 Mi se pozivamo takođe i na predmet Mustafa. Tu je
16 donesena jedna vrlo zanimljiva odluka koja vam je izdanra
17 [sic] -- koja vam je odlično poznata, jer je to odluka koja su
18 donela Specijalizovana veća Kosova. G. Mustafa je osuđen na
19 kaznu zatvora u trajanju od 26 godina, međutim, pošto je
20 uložio žalbu na kaznu, ta kazna je preinačena na kaznu zatvora
21 od 15 godina.

22 I po svemu sudeći, sa pravne tačke gledišta, predmet
23 Mustafa je sličan predmetu Shala. Moram međutim da kažem da
24 postoji jedna velika razlika između te dve različite situacije
25 i ta dva pojedinca.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 58

Naime, tokom više od 20 godina istrage koja je vođena, niko ne tvrdi da je ikada dobio naređenja ili smernice od g. Shale ili da je od njega zavisio. Naprotiv, prema najvažnijim svedocima tužilaštva, svedoku 1, naročito g. Shala je postupao isključivo po naređenju pod kontrolom i po uputstvima onih koji su bili hijerarhijski govoreći njegovi pretpostavljeni i koji su bili odgovorni za ovaj zatvorenički centar, odn. objekat i za njegovo funkcionisanje govoram [sic] [nejasno] -- naravno u fabrici metala u Kukešu.

S obzirom na sadržinu maločas pomenute odluke, budući da su predmeti slični, odbrana g. Shale tvrdi sledeće: u prvostepenoj presudi na koju ulažemo žalbu, nije izrečena odgovarajuća kazna g. Shali i ta kazna nije proporcionalna, zato što uvodi jednu neopravdanu razliku između kazne koja je njemu određena i kazne koja je određena g. Geciju, Krasniqiju i g. Mustafi u odgovarajućim predmetima.

Ukoliko panel zaključi, da on nije bio u obavezu [kao što je prevedeno] da pra -- da prati praksu izricanja kazne pred drugim međunarodnim ili domaćim sudevima [kao što je prevedeno], izgleda kao u svakom slučaju, da je ta prvostepenap presuda -- da je u toj prvostepenoj presudi, panel prekoračio granice svog diskrecionog prava izričući jednu neproporcionalnu kaznu.

SUDIJA PICARD: [Prevod] A, g. Gilissen, smem li da vas prekinem?

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 59

1 Mislim da ste potrošili svojih deset minuta. Imate li još
2 šta da dodate?

3 G. GILISSEN: [Prevod] Pa, ja sam već skratio ono što sam
4 želeo da kažem.

5 SUDIJA PICARD: [Prevod] Jeste li sada izvršili svoje
6 izlaganje?

7 G. GILISSEN: [Prevod] Ne. Ja bih želeo da zaista privedem
8 kraju i kažem, puno toga sam izbacio.

9 SUDIJA PICARD: [Prevod] Da. Ali vi ponavljate ono što je
10 već -- ve -- već rečeno u vašem podnesku. Naravno, vi možete
11 da se izjasnite usmeno ako to želite, ali možete li možda malo
12 da ubrzate i da privedete kraju?

13 G. GILISSEN: [Prevod] Hvala vam. U redu.

14 Dakle, to je bila prva tačka na koju sam želeo da vam
15 skrenem pažnju. Vrlo je važno postići, odn. odmeriti
16 odgovarajuću kaznu u pojedinačnom slučaju, jer to istovremeno
17 omogućuje i da se humanizuje izrečena kazna, jer na -- da se
18 im -- ima u vidu "ljudski element", jer na kraju krajeva,
19 izreče se kazna ljudskom biću.

20 A ljudsko biće sačinjavaju ni -- sačinjavaju razne
21 okolnosti, sve što je to biće u svom životu doživelo, sve što
22 je pretrpelo, ne nužno po vlastitom izboru.

23 G. Shala je kao što znate, bio na Kosovu do početka rata,
24 celog života je patio zbog segregacije i nasilne represije
25 koje je vršila srpska država. Čitav -- čitav jedan važan deo

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 60

1 stanovništva je ostao bez posla samo zbog toga, što su
2 govorili albanskim jezikom. To je bio njihov jedini zločin i
3 to je bio jedini zločin g. Shale, to što je govorio albanski
4 jezik, to što se rodio u porodici u kojoj se govorio albanski
5 jezik.

6 Tako da vi možete da formirate vlastito mišljenje o g.
7 Shali, ali ja moram da kažem, ne zaboravite da je i on sam bio
8 žrtva, da je bio žrtva politike koju je država vodila nad
9 civilnim stanovništvom.

10 U tom kontekstu, želim da naglasim neke elemente, jer
11 postavlja se pitanje, kako živeti u takvoj situaciji, kako se
12 suočiti sa takvim nasilnim postipt [sic] -- postupcima i
13 zločinačkim politikama, kada se čitavo stanovništvo žrtvuje,
14 kao i pojedinci. Možete samo da zamislite, časni sude, kako se
15 takvo sistematsko nasilje odražava na ljude, na njihov
16 identitet, na njihovu otpornost. Možete samo da zamislite da
17 to proizvodi i dugoročne psihološke posledice, jer je teško
18 živeti u takvoj nezakonitoj i nepravičnoj situaciji?

19 Tako da sam ja siguran da ćete vi izmeniti kaznu koja je
20 izrečena u prvostepenoj presudi, jer morate uzeti u obzir i
21 neke važne oslobađajuće okolnosti -- olakšavajuće okolnosti
22 [ispravka prevodioca].

23 I najzad, moramo da imamo u vidu da je proteklo puno
24 vremena, a da posledice tog protoka vremena, prvostepeni panel
25 nije uzeo u obzir prilikom odmeravanja kazne. Mi tvrdimo da je

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje odbrane

Strana 61

1 to greška i to greška u primeni prava. Mi tvrdimo da protok
2 vremena mora da se uzme u obzir, u skladu sa odgovarajućim
3 pravnim uslovima. Pre svega, treba se -- treba videti kada su
4 se date činjenice odigrale i pre koliko godina. Činjenica je
5 da je g. Shala razvio jedan novi častan život u Belgiji i da
6 nije imao nikakve veze ni sa kakvim kažnjivim postupcima.

7 I moram da po -- pomenem i to, da je i prošao razumni rok
8 u kojem može da se vodi pravni postupak sa pravnim
9 posledicama.

10 SUDIJA PICARD: [Prevod] Morate sada da privedete kraju,
11 g. Gilissen.

12 G. GILISSEN: [Prevod] Gotovo sam dovršio.

13 Dakle, od ključnog je značaja da se ta greška ispravi.

14 I doda -- dodacu još jedno. Ja sam siguran da ćete vi i
15 ovo uzeti u obzir kada budete izmenili kaznu koja je izrečena
16 u prvostepenoj presudi i da ćete izreći manje strogu kaznu.

17 Dakle, vreme je kao što me upozoravate, da privedem svoje
18 izlaganje kraju, ukazali smo tokom ove sednice na različite
19 greške koje morate uzeti u razmatranje i ponaosob, a i u
20 celini. Siguran sam, da će biti donesena pravična presuda i da
21 će sudska greška koja je učinjena u prvostepenoj presudi biti
22 ispravljena.

23 Hvala vam na strpljenju.

24 SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala vam na trudu.

25 Sada bih pozvala zastupnike tužilaštva da iznesu svoj

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 62

1 odgovor. Imate vremena do 17:30 časova. Ako vam bude potrebno
2 više vremena, imamo i sednicu koja je zakazana za sutra
3 ujutro. Hvala.

4 G. DE MINICIS: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Dobar dan
5 svoma u sudnici.

6 Gđa Clanton i ja ćemo uglavnom odgovarati na pitanja koja
7 ste vi postavili, časni sude, u našem današnjem izlaganju. Ja
8 ću se osvrnuti na pitanja koja se odnose na žalbene navode 7 i
9 13, a moja koleginica se osvrnuti na pitanja koja se tiču
10 žalbenih navoda 12 i 14.

11 Pre toga, izneli bismo nekoliko kraćih opaski u vezi sa
12 stranim suđenjem. Mi smo saslušali izjašnjenje odbrane i
13 smatramo da oni uglavnom ponavljaju argumentaciju koju su već
14 izneli u svom žalbenom podnesku. Mi smo na tu argumentaciju
15 takođe već izneli u našem odgovoru na taj podnesak. I mimo ove
16 kratke opaske, ja se ne bih vraćao na tu argumentaciju, osim
17 ako vi, časni sude, nemate nekih konkretnih pitanja.

18 G. Shala, žalilac u ovom predmetu, oglašen je krivim za
19 proizvoljno lišenje slobode, mučenje i ubistvo posle pravičnog
20 suđenja. Dokazi su neporecivo pokazali da on jeste bio u
21 fabrici metala u Kukešu tokom vremenskog perioda na koga se
22 odnosi optužnica, da je lično učestvovao sa neverovatnim
23 zverstvom u zatvaranju i mučenju zatvorenika. Dokazi neosporno
24 pokazuju da je učestvovao u ubistvu žrtve ubistva. Ne postoji
25 nikakva sumnja da on jeste izvršio sva ova krivična dela i to

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 63

1 sa odgovarajućim umišljajem.

2 Prvostepeni panel je došao do svojih zaključaka o krivici
3 g. Shale, na osnovu sved -- svedočenja 33 svedoka i preko 400
4 dokaza. Od tih 33 svedoka, 22 su iskaz dali usmeno. Među njima
5 su bile i žrtve zatvorene u fabrici metala, koje je lično
6 tukao g. Shala, zajedno sa pripadnicima OVK. Među svedocima je
7 bilo i pripadnika OVK i svedoka veštaka i jasno proizilazi iz
8 prvostepene presude da je panel brižljivo, temeljno i
9 transparentno ocenio sve dokaze.

10 Nisu primenjivani nikakvi dvostruki kriterijumi ili
11 dvostruki aršini. Sudijske prvostepenog panela ispoljile su
12 zdrav razum u svojoj verodostojnoj oceni svih svedoka, tokom
13 koje su uzele u obzir činioce kao što su to, da li su iskazi
14 potkrepljeni, da li postoji pristrasnost, da li postoje neki
15 zadnji motivi i kako se svedoci ponašaju u sudnici.

16 Svedoci tužilaštva su na dosledan i suvisao način
17 ispričali kako su bili držani u fabrici metala, i izneli svoj
18 iskaz o tome kakva je bila uloga g. Shale, i o tome da je on
19 bio prisutan na licu mesta. Njihove priče se međusobno
20 potkrepljuju, svi su oni posvedočili da su bili zatvoreni na
21 nistom [sic] mestu, da su protiv njih iznošene iste neodređene
22 optužbe, i da su bili podvrgnuti teškom zlostavljanju. Oni
23 koji su imali nesreću da budu u kontaktu sa g. Shalom lično,
24 jasno su dosledno i odmereno govorili o ulozi koju je on
25 odigrao u krivičnim delima.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 64

1 Nasuprot tome, stranici odbrane su na selektivan i vidno
2 neubedljiv način govorili pred zakletvom pred prvostepenim
3 panelom. Jedan od primera koju je odbrana popustila [sic] da
4 pomene, jeste da jedan od svedoka ne samo nije mogao da se
5 sesti [sic] me -- mesta gde se nalazio toalet, ili gde je bio
6 parkiran kamion, on se nije sećao gde se nalazi čitava zgrada,
7 zgrada u kojoj su žrtve iz ovog predmeta bile zatvorene.

8 Panel je saslušao iskaze brojnih svedoka koji su bili
9 zatvoreni u fabrici metala u Kukešu. Ti svedoci uz
10 dokumentarne dokaze kao što su skice zgrade i fotografski
11 dokazi, pokazuju da se zgrada nalazila, odn. zatvorski objekat
12 se nalazio po sredini kompleksa fabrike, dakle po sred
13 dvorišta. Prvostepeni panel je izne -- izveo zaključak o tome
14 u stavovima 316 i 318.

15 Pozivam vas, časni sude, da pogledate prvu stranicu u
16 dokaznom predmetu P17. U pitanju je arhitektonski plan fabrike
17 metala u Kukešu. Izvorni dokument. Zgrada u kojoj su ljudi
18 bili zatvoreni, kao što je konstatovano u stavu 316
19 prvostepene presude, nalazila se između zgrada označenih
20 brojevima 2 i 4. Na toj arhitektonskoj -- na tom
21 arhitektonskom planu. I ako pogledate dokument, videćete
22 koliko je ta zgrada u kojoj su žrtve bile zatvorene, bila
23 upadljiva. No, svedoci odbrane 4280, 3877, 4754 i 05, svi su
24 oni bili stacionirani u fabrici tokom predmetnog perioda i svi
25 su oni opovrgli da su uopšte išta znali o toj zgradi, o toj

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 65

zgradi u kojoj su izvršena krivična dela, u kojoj je ubijena
žrtva ubistva i u kojoj su ljudi zatvoreni i zlostavljani.

Svedoci 3877 i DW4-05 mesecima su radili u zbradi broj 4.
Zgrada broj 4 je odmah preko puta zgrade u kojoj su lica bila
zatvorena. Kada ulazite i izlazite iz zgrade broj 4, vi nužno
vidite zatvorenički objekat, svakog dana kada dođete na posao,
i kad sa posla krenete kući. Međutim se vidi, svedoci su
porekli da je takva zgrada uopšte postojala.

Mislim da je to dobar primer na koji je način prvostepeni
panel ocenjivao svedoka odbrane, ne na osnovu predrasuda, već
i na osnovu dvostrukih aršina, nego na osnovu zdravog razuma.
Prvostepeni panel je ustanovio da nisu ubedljivi iskazi te
grupe svedoka, jer su oni svi bili stacionirani u fabrici
metala u Kukešu tokom perioda na koji se odnosi optužba --
optužnica, a kategorički tvrde da nije bilo nikakve zgrade po
sred dvorišta u to vreme. To stoji u stavu 316 prvostepene
presude.

Naravno, sudijske iz prvostepenog panela su to njihovo
poricanje uzele u obzir i sa drugim činionicima, kao što su
pristrasnost i sve su to detaljno analizirali u delovima
presude u kojima ocenjuju verodostojnost datih svedoka.

Suđenje je bilo u svakom pogledu pravično i vođeno je u
skladu sa zakonom sa pravilnikom, sa merodavnim pravom iz
oblasti ljudskih prava. Odbrana je dosta vremena provela
govoreći i iznoseći argumentaciju izneva [sic] -- i iznova o

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 66

1 izjavama optuženih. Mi smo o tome već govorili o našem
2 odgovoru na žalbeni podnesak odbrane i takođe o tome već
3 opsežno bilo govora i pred prvostepenim panelom i pred
4 apelacionim panelom.

5 Takođe smo govorili o broju žrtava u vezi sa kojima se
6 iznose optužbe u optužnici o ocenjivanju dokaza i o
7 verodostojnosti pojedinih svedoka. No, odbrana, kao što je to
8 učinila i u završnoj reči, i dalje prenebregava sve što je g.
9 Shala izjavio u svojim izjavama, a dodajem da se prvostepeni
10 panel na te izjave oslanjao isključivo kao na potkrepljujuće
11 dokaze.

12 Tako da, kada vam kažu da je 4733 pogrešno identifikovao
13 g. Shalu, odbrana vam ne kaže da je sam Shala video datog tog
14 svedoka u fabrici metala.

15 O svemu tome govorimo o našem odgovoru, ako imate neka
16 pitanja, ja ću na njih rado odgovoriti.

17 Važno je naglasiti da ova faza postupka nije suđenje iz
18 početka, tako da ovo nije prilika da se preispituju svi dokazi
19 u spisu predmeta. Ne može se to tražiti od apelacionog panela,
20 niti se od njega tražiti da se slaže ili ne slaže sa
21 zaključcima prvostepenog panela. Ukoliko nema ubedljivih
22 grešaka u prvostepenoj presudi, panel treba da odbije žalbu i
23 da zad -- prihvati i prihvati prvostepenu presudu u celosti.

24 Sada ću se osvrnuti na vaše pitanje koje se odnosi na
25 žalbeni navod 7 i odnosi se na -- nehumanim uslovima u kojima

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 67

su držani zatvorenici posle smrti žrtve ubistva.

Časni sude, najpre želim da podsetim da g. Shala nije terećen ni za jedno krivično delo, niti osuđen za bilo koje krivično delo, koje je izvršeno nakon 5. juna, dana smrti žtve ubistva. To je jasno i iz formulacije optužnice, kao i iz dela presude u kom se iznosi osuda. Tu je zaključeno da je g. Shala odgovoran za proizvoljno lišenje slobode, mučenje i ubistvo izvršeno u periodu od 17. maja do 5. juna 1999.

Što znači da je 5. jun bio krajnji datum za sve optužbe u ovom predmetu i dokazi koji su predloženi tokom suđenja su usredsređeni na ono što se desilo pre toga. Međutim, kako bih ukratko odgovorio na vaše pitanje, dokazi pokazuju da je, iako je bilo određenih poboljšanja u uslovima pritvora, postojalo - - postojali su kolektivni -- kolektivno se vršilo zlostavljanje i nehumani uslovi zatvora su postojali i nakon 5. juna. I govorim o [BRISANO]

[BRISANO]

[BRISANO] Ja govorim o tome da su bili zbijeni u zgradi u kojoj su bili zatočeni, gde je bilo veoma toplo, gde su imali malo hrane i da im nije pružana nega koja im je bila potrebna.

Dakle, to kolektivno zlostavljanje pritvorenika i nehumani uslovi su se nastavili i nakon 5. juna, ali g. Shala nije bio niti optužen niti osuđen za taj period nakon perioda na koji se odnosi optužnica i ukoliko je potrebno, mi možemo

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 68

1 da vam i pismenim putem dostavimo na kraju pretresa konkretne
2 neke elemente ukoliko je to potrebno.

3 No, sada bih prešao na drugi deo sedmog žalbenog osnova.
4 Osvrnuću se na svedočenja svedoka koji govore o tome da su
5 četiri lica bila zatvorena. O tome se govori u stavovima 133
6 do 136 žalbenog podneska odbrane.

7 Vi ste postavili pitanje, koja svedočenja podržavaju ili
8 pobijaju optužbu da su ta četiri lica bila zatvorena u fabrici
9 metala pre 5. juna.

10 Mislim da se odbrana nije bavila tim pitanjem, ali mi
11 ćemo se osvrnuti na to pitanje.

12 [BRISANO]

13 [BRISANO]

14 [BRISANO]

15 [BRISANO]

16 [BRISANO]

17 [BRISANO]

18 [BRISANO]

19 [BRISANO]

20 [BRISANO]

21 [BRISANO]

22 [BRISANO]

23 [BRISANO]

24 [BRISANO]

25 [BRISANO]

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 69

1 [BRISANO]

2 [BRISANO]

3 [BRISANO]

4 [BRISANO]

5 [BRISANO]

6 [BRISANO]

7 [BRISANO]

8 [BRISANO]

9 [BRISANO]

10 [BRISANO]

11 Svedok broj 1 je upitan --

12 SUDIJA PICARD: [Prevod] Izvinite što vas prekidam, ali
13 mislim da treba da pređemo na poluzatvorenu sednicu.

14 G. DE MINICIS: [Prevod] U redu, časni sude.

15 SUDIJA PICARD: [Prevod] Molim poluzatvorenu sednicu.

16 [Poluzatvorena sednica]

17 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 70

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 71

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 72

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 73

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Poluzatvorena sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 74

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8 [Javna sednica]

9 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni sude, sada smo na javnoj
10 sednici. Hvala.

11 G. DE MINICIS: [Prevod] Kao što vidimo u stavu 87
12 presude, panel je u potpunosti bio svestan ograničenja zakona --
13 koje nameće zakon kada je reč o korišćenju pismenih iskaza i
14 prava optuženog kada je reč o njegovom pravu da ispita svedoke
15 koje govore proti -- koji mu se stavljaju na teret, čiji iskaz
16 mu se stavlja na teret. U stavu 87, vidimo da je panel bio
17 svega toga [kao što je prevedeno], kao što smo naveli u svom
18 odgovoru, kad je reč o žalbenom razlogu broj 7. Panel se dobro
19 postarao da se kada se poziva na dokaze, odn. iskaze koji su
20 usvojeni bez unakrsnog ispitivanja, nače [sic] [nejasno] kad
21 je reč o delima i postupanju optuženog, da se služi njima uvek
22 ukoliko postoji i potkrepa za to.

23 Osnovno načelo potiče sa Evropskog suda za ljudska prava,
24 ka -- gde se ocenjuje da li je usvajanje pismenih iskaza
25 kršenje prava optuženog i da li to može da bude odlučujuć --

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 75

1 da li to može da ima odlučujuću ili jedinstv -- isključivu
2 ulogu kada je reč o osudi optuženog.

3 Ni jedan iskaz ova četiri svedoka, ni jedna pismena
4 izjava nije razmatrana zasebno i ona -- ni jedna od njih nije
5 bila odlučujuća ni za jedan od ovih događaja, a svakako ne
6 kada se odlučivalo da je -- koja je bila odgovornost Shale u
7 pogledu krivičnih dela proizvoljnog lišenja slobode i mučenja.
8 Ovde im -- moramo razmotriti dve stvari. Najpre, potkrepa [kao
9 što je prevedeno], a o tome govorimo u našem odgovoru,
10 potkrepa [kao što je prevedeno] za te elemente je uvek
11 postojala u presudi kao što smo naveli, a pod 2, imamo jednu
12 nedavnu presudu Evropskog suda za ljudska prava [prevodilac
13 nije čuo referencu].

14 Tu je utvrđeno načelo, da kada se ocenjuje da li može --
15 da li je oslanjanje na iskaz koji je usvojen bez unakrsnog
16 ispitivanja značio da je prekršeno pravo optuženog, sud može
17 da razmotri, da li je optuženi mogao da unakrsno ispita
18 svedoke koji su bili žrtve istih krivičnih dela od strane
19 istih učinilaca.

20 Odbrana je mogla unakrsno da ispita i svedoke 1 i svedoka
21 11, koji su bili zatvoreni u fabrici Kukeš tokom najdužeg
22 vremenskog perioda, pod istim uslovima, kada su zlostavljani i
23 ti svedoci -- o kojima su svedoci koji su dali pismenu izjavu
24 govorili.

25 I da zaključim, časni sude. Odbrana nije pokazala da su

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 76

1 prava g. Shale na to da ispita dokaze protiv njega prekršena,
2 niti je takvog kršenja bilo. Pretresni panel se veoma potrudio
3 oko toga, i ja vas upućujem na vaša izjašnjenja iz podneska
4 kojim smo odgovorili, jer su tamo sadržani detalji u vezi sa
5 svim svedocima.

6 Ja sam sada završio sa svojom argumentacijom i daću reč
7 svojoj kolegini, osim ukoliko nemate pitanja.

8 SUDIJA PICARD: [Prevod] Ne. Barem u ovom trenutku nemamo,
9 tako da možete nastaviti.

10 GĐA CLANTON: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Ja ću
11 odgovoriti na vaša pitanja u vezi sa žalbenim navodom 12.

12 Prvo pitanje na koje je moj cenjeni kolega već odgovorio
13 iz naše perspektive odnosi se na stavove 208 i 209 kao i 212
14 žalbenog podneska, gde se upućuje na stavove 942 i 943
15 prvostepene presude. U pitanjima je odbrana data prilika da
16 ospori ili objasni zašto smatra da je bila greška osloniti se
17 na određene izvore prava.

18 Da odgovorimo na to pitanje i na ono što smo ranije
19 pitanje i na ono što smo ranije imali prilike da čujemo,
20 odgovor tužilaštva je da prvo pretresni panel nije napravio
21 nikakvu pravnu grešku. Panel je bio u pravu što se oslonio na
22 izvore prava koji su citirani u relevantnim stavovima
23 prvostepene presude i u tome kako je tumačio osnovne
24 proceduralne garancije.

25 U stavu 208, odbrana iznosi da je panel prosto uputio na

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 77

1 proceduralne garancije, ali mi tvrdimo da je to netačno i da
2 se time pogrešno prikazuje prvostepena presuda. Upućujemo vas
3 na stavove 219 i 220 našeg podneska kojim smo odgovorili na
4 argumentaciju odbrane.

5 Prvostepeni -- pretresni panel se prvenstveno oslonio na
6 studiju MKCK-a o uobičajenom međunarodnom humanitarnom pravu
7 koja se odnosi na međunarodne i nemeđunarodne oružane sukobe,
8 osim smernica koje je generalna skupština Ujedinjenih nacija
9 kao i Komitet Ujedinjenih nacija za ljudska prava i Evopski
10 sud ljudskih prava su izdali u vezi sa ovim pitanjem.

11 Oslanjanje na ovu studiju je nešto što je odobrio i apelacioni
12 panel u predmetu *Thači* koji je napomenuo da se u ovoj studiji
13 upućuje na različite izvore međunarodnog humanitarnog prava
14 običajne prirode, a to je podnesak F30, stav 99 u predmetu 06,
15 a originalni izvor je naveden u stavu 154 podneska F412.

16 Oslanjanje na ovaj izvor je nešto što je isti ovaj
17 apelacioni panel takođe razmotrio, kako bi se oslonio na svoje
18 zaključke da je prvostepeni sudija ispravno zaključio da
19 postoji jedan skup osnovnih minimalnih garancija koje
20 proističu iz međunarodnog humanitarnog prava, koje su sada deo
21 međunarodnog običajnog prava po svojoj prirodi i moraju se
22 ponuditi svakom licu koje je zatvoreno bez obzira na
23 zakonitost njihovog zatvaranja i bez obzira na prirodu sukoba,
24 da li je ona međunarodna ili nemeđunarodna, a da kršenje toga
25 predstavlja ozbiljno kršenje zajedničkog člana 3.

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 78

Upućujem vas na istu odluku F30 iz 2021. godine, stav 99.

I neću se detaljno baviti time. Zaključak je koji želimo da izvučemo, da se to nije zasnivalo samo na međunarodnom običajnom pravu, već uz pomoć studija MKCK-a i na komentare, što je u skladu sa sudskom praksom apelacionog veća MKSJ-a.

U predmetu protiv Karadžića u odluci od 11. decembra 2012. u 18. stavu, već je potvrdilo da je jedna od osnovnih svrha zajedničkog člana 3, da se obezbedi minimum i apsolutna zaštita prava pojedincima koji su zatvoreni bilo da su borci ili ne i odbacio je tumačenje člana 3, kojim bi zatvorenici bili lišeni osnovne zaštite.

Sada prelazim na drugi deo pitanja u vezi sa žalbenim navodom 12.

Tužilaštvo razume da se ovo pitanje odnosi na to kako je pretresni panel ocenio dokaze koji -- na kojima je zasnovao svoj zaključak, da je zatvaranje zatvorenika u fabrici metala u Kukešu bilo proizvoljno i protivzakonito, jer nije bilo apsolutno neophodno, niti povezano sa nekim optužbama. Pre toga, preliminarno reći da se u prvostepenoj presudi u pasusu 936 objašnjava da postoje dva načina na koje *actus reus* za proizvoljno lišenje slobode.

Pre svega, postoji onda kada nema pravnog osnova. Takođe, element *actus reusa* je takođe zadovoljen kao kriterijum, kada je zatvaranje protivzakonito, zbog toga što se zatvorenicima osporavaju osnovne proceduralne garancije.

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 79

1 To je tako zbog nepridržavanja načela humanog postupanja.
2 Zatvor onda postaje protivzakonit, bez obzira na to da li je
3 postojao pravni osnov za zatvaranje. To je potvrdio apelacioni
4 panel u predmetu *Thaçi*, odluka F30 od 23. decembra 2021, u
5 stavovima 97 do 99, kao i odluka po žalbi *Shale* od 11.
6 februara 2022, stav 45.

7 To je takođe potvrđeno u međunarodnom krivičnom pravu u
8 uobičajenoj i ustaljenoj sudskoj praksi, na osnovu odluke u
9 predmetu *Delalić* pred MKSJ-om, gde je jasno izneto, da čak i
10 kada postoje legitimni razlozi za zatvaranje, zatvaranje
11 postaje protivzakonito, ukoliko se ne obezbede osnovne
12 proceduralne garancije.

13 Sada se vraćam na princip za ocenu bezbednosnih razloga.

14 Pretresni panel je utvrdio da lišavanje slobode nema
15 pravni osnov i onda ne može biti opravdano ni krivičnim
16 postupkom, niti zbog bezbednosnih razloga, ukoliko to zbog
17 toga nije apsolutno neophodno. To se poklapa sa kriterijumom
18 iz predmeta *Mustafa*, stav 647, što podržava sudska praksa
19 drugih međunarodnih sudova.

20 Panel je u tom predmetu zaključio u stavu 1134, predmet
21 *Delalić* pred MKSJ-om, da lišenje slobode nema pravnog osnova,
22 ukoliko je znatan broj civila bio zatvoren u logoru i "ako
23 nema ozbiljnih i legitimnih razloga da se zaključi da je njima
24 naneta šteta u vezi sa bezbednošću koju bi oni naneli vlastima
25 koje ih zatvaraju."

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 80

Lišiti neko lice slobode i zaključiti da je on pretnja bezbednosti, mora da bude razuman zaključak koji je potkrepljen ozbiljnim legitimnim razlozima. To je navedeno i u presudi Delaliću, stavovi 576 do 577, a i u prvostepenoj presudi u Prliću. Prvi tom, stav 134.

Zatim, bezbednosna pretnja mora biti ozbiljna, s obzirom da nije svaka bezbednosna pretnja da dopušta lišenje slobode. Špijunaža može predstavljati ozbiljni bezbednosni razlog, ali vlasti koje nekoga zatvaraju moraju imati ozbilje i legitimne razloge, kako bi zaključile da je takva mera neophodna.

I najzad, da bi se opravdalo zatvaranje u predmetu Delalić, takođe je utvrđeno da mora postojati dobar razlog, iz koga bi vlasti koje donose tu odluku, smatrale da lice na osnovu svojih aktivnosti, znanja ili kvalifikacije predstavlja realnu pretnju za bezbednost sada, ili će tako biti u budućnosti.

Sudska praksa pokazuje da dokazi koje neki panel može uzeti u razmatranje da bi se uverilo da nema bezbednosnih razloga koji opravdavaju zatvaranje, uključuje i iskaz zatvorenog lica. Da bi se utvrdilo da li su zatvorenici bili zatvoreni zbog ozbiljne i legitimne bezbednosne pretnje, pretresni panel u predmetu Delalić prvenstveno se oslonio na svedočenje svedoka koji su izneli da nisu učestvovali ni u kakvim vojnim aktivnostima, niti da su predstavljali bilo kakvu ozbiljnu pretnju snagama koje su okupirale područje na

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 81

1 kojima su se oni nalazili. Svedoci su takođe rekli da nisu
2 učestvovali u političkim aktivnostima, niti da su bili
3 pripadnici seoske odbrane. Upućujem na stavove 1133 i 1134
4 prvostepene presude.

5 Taj pretresni panel je smatrao da nema razloga da se
6 sumnja u iskaze ovih svedoka, kada je zaključio da nikakva
7 bezbednosna pretnja nije postojala. Žalbeno veće MKSJ-a je
8 kasnije prihvatilo taj pristup, i napomenulo da se mora
9 poštovati ocena prvostepenog panela kad je reč o iskazima koje
10 je ono saslušalo i ustavljenje činjenica. Žalbeno veće je u
11 stavu 330 žalbene presude zaključilo, da je:

12 "Prvostepeno veće moglo da prihvati iskaze više svedoka
13 koji su utvrdili da nisu imali oružje, niti su aktivno
14 učestvovali u političkim aktivnostima, te prema tome nisu
15 predstavljali ozbiljnu pretnju."

16 Sličan pristup je usvojen u prvostepenim presudama u
17 predmetima Stanišić i Župljanin, kao i Prlić, gde su se veća
18 takođe oslonila na okolnosti pod kojima su zatvorenici bili
19 zatvoreni i oslonili su se na iskaz tih zatvorenika. Neki od
20 njih bili su zatvoreni bez dokaza. Nisu učestvovali u oružanoj
21 pobuni ili subverzivnim aktivnostima, niti je bilo posebne
22 procene bezbednosnih razloga koji bi doveli do njihovog
23 zatvaranja.

24 Žalbena presuda, stavovi 881 do 884, a u predmetu Prlić,
25 treći tom presude, stavovi 599, 950 do 1001.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 82

1 Sada prelazim na dokaze o odsustvu bezbednosnih razloga u
2 ovom predmetu.

3 Kao što je prvostepeni panel izneo u stavovima 946 i 947
4 prvostepene presude, optužbe iznete na račun zatvorenih
5 pokazuju da su navodi protiv njih bili nejasni i neodređeni, a
6 panel je na tome zasnovao svoj zaključak, da nije bilo pravne
7 osnove za njihovo zatvaranje. Informacije koje su bile date
8 zatvorenicima u vezi sa eventualnim razlozima njihovog
9 zatvaranja, pokazuju da oni nisu bili zatvoreni, zato što su
10 mogli ozbiljno da naštetite bezbednosti OVK.

11 Navešću nekoliko primera za vreme koje mi je preostalo za
12 određene zatvorenike.

13 [BRISANO]

14 [BRISANO]

15 [BRISANO]

16 [BRISANO]

17 [BRISANO]

18 [BRISANO]

19 [BRISANO]

20 [BRISANO]

21 [BRISANO]

22 [BRISANO]

23 [BRISANO]

24 [BRISANO]

25 [BRISANO]

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 83

1 [BRISANO]

2 [BRISANO]

3 [BRISANO]

4 [BRISANO]

5 [BRISANO]

6 [BRISANO]

7 [BRISANO]

8 [BRISANO]

9 S [BRISANO]

10 [BRISANO]

11 [BRISANO]

12 [BRISANO]

13 [BRISANO]

14 [BRISANO]

15 [BRISANO]

16 [BRISANO]

17 [BRISANO]

18 [BRISANO]

19 [BRISANO]

20 Prvo -- pretresni panel je čuo opširne iskaze o tome da
21 su takve optužbe iznošene protiv više zatvorenih lica, to da
22 su bili u prijateljskom odnosu sa Srbima, je očigledno nejasan
23 i neprecizan navod koji ne može opravdati da neko bude
24 zatvoren.

25 Te optužbe su nepotkrepljene, a činjenice su da su mnoga

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 84

1 zatvorena lica bila optužena za jednu te istu stvar, što
2 potkopava argumentaciju da je bilo ko na individualnoj osnovi
3 ocenjivao da li postoje razlozi za njihovo zatvaranje. Neke od
4 opšušbi bile su prava farsa i pokazuju da se niko ni trudi da
5 utvrdi da li postoji oziljna pretnja. Na primer, svedok TW404,
6 njegovi islednici pitali su ga kakve je aktivnosti obavljao 18
7 godina ranije, a zatim su ga pitali, da li je predvodio srpsku
8 vojsku protiv albanskog naroda. Upućujem na stav 513
9 prvostepene presude, dokument P00156, kao i stav 128
10 prvostepene presude, gde se navode lični podaci u vezi sa ovim
11 licem.

12 Zatvorenica koja se pominje u stavu 564 prvostepene
13 presude, zlostavljana je samo zbog toga što se tvrdilo da je
14 imala određene odnose sa Srbima. Takva optužba, da upotrebim
15 fofmulacijom Delalić, ne predstavlja "dobar razlog" da se
16 smatra da je to lice zbog svojih aktivnosti, znanja ili
17 kvalifikacija, predstavlja realnu pretnju za sadašnju ili
18 buduću bezbednost vlasti koje određuju pritvor slično tome.

19 Bilo je nekih slučajeva u kojima optužbe nisu imale
20 nikakve veze sa bilo kojim navodnim krivičnim delom ili
21 trenutnom fazom rata. Na primer, svedok W01448, bio je optužen
22 da ga zatvaraju, jer nije davao dovoljan novčani doprinos za
23 OVK, a i tu optužbu ponavljali su mu od trenutka kada su ga
24 uhapsili, tokom sveg vremena koje je proveo u zatvoru, a tu se
25 ne implicira nikakve bezbednosna pretnja, ukoliko nije dao

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 85

1 novčani doprinos OVK.

2 Časni sude, relevantno je to što je prvostepeno veće
3 imaju uvid u dokaze koji pokazuju, da su svi zatvorenici
4 porekli da su ove tvrdnje istinite. To je žustro porekao
5 svedok TW4-11, kao i svedok TW4-01. Obojica su posvedočili da
6 niko iz njihove porodice nije ni špijun, niti sarađuje sa
7 neprijateljem. Svedok TW4-04, [BRISANO]
8 [BRISANO] izjavio je, da je toliko preneražen usled
9 takvih tvrdnje, da nema reči. Časni sude, to stoji u dokaznom
10 predmetu P156 na strani 9.

11 Ta poricanja su izvesena u predmetno vreme i potkrepljuju
12 zaključak panela, prema kojem nije postojala nikakva takva
13 bezbednosna pretnja, zbog kojeg bi bilo neophodno da
14 zatvorenici budu lišenu slobode.

15 Najzad, treba pomenuti i da samo postupanje pripadnika
16 OVK u fabrici metala u Kukešu, opovrgava argumente prema kojem
17 je smatramo da zatvorenici predstavljaju nekakvu bezbednosnu
18 prednju. Svedok TW4-05 i tri romska muzičara, njima je
19 dozvoljeno da izađu iz sobe 1 kako bi vršili prisilne radove u
20 dugim delovima kompleksa. Nelogično je da ljudi koji se
21 lišavaju slobode zato što predstavljaju ozbiljnu bezbednosnu
22 pretnju, da im bude dozvoljeno da izađu iz prostorije u koje
23 su zatvoreni i da se šetaju po kompleksu i prate operacije OVK
24 na licu mesta, što onda sa sobom nosi opasnost od diverzije i
25 od prikupljanja informacija.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 86

Časni sude, dokazi su takođe neosporni u smislu da lica zatvorena u fabrici metala u Kukešu, nisu bila lišena slobode zbog toga, što su im na teret stavljena neka krivična dela. Na prvi pogled, optužbe koje su upućene na račun nekih zatvorenika, između ostalog optužbe o teškim krivičnim delima kao što su silovanje i ubistvo, mogu da deluju kao po svojoj prirodi optužbe krivič -- krivične optužbe. Međutim, okolnosti o kojima su žtve bile zatvorene i zlostavljanje kojem su bile podvrgnute, jasno pokazuju da to zapravo nije bio slučaj.

Na primer, svedok TW4-01 optužen je za [BRISANO]

[BRISANO]

[BRISANO]

[BRISANO]

[BRISANO]

[BRISANO]

Isti zatvorenik, dok je bio žrtva zlostavljanja, njemu je rečeno da će biti bezbedan ako prizna da je izvršio ubistvo. To stoji u stavu prvostepene presude 404. Ne daju se takve izjave, ne upućuju se takve izjave ljudima koji se terete za krivično delo ubistva.

Kao što sam prethodno već pomenula, jedan drugi svedog, W04733, takođe je optužen da je ubica i da je izvršio silovanje, međutim, nema nikakvih dokaza da su njemu predložene konkretne informacije o navodnim žrtvama tih njegovih navodnih krivičnih dela, niti mu je predloženo bilo kakvo činjenično

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 87

1 stanje, a on ionako nije mogao da odgovara na postavljena
2 pitanja s tim u vezi, jer su ga tukli svaki put kada bi
3 pokušao i šta da kaže. Časni sude, optužbe protiv tog svedoka
4 bile su već i na prvi pogled neuverljive. Njemu je naime
5 prebačeno da je on ubio i silovao na stotine ljudi, a uopšte
6 nema nikakvih dokaza da je ikakva -- da je ikada ikakva
7 istraga vođenja u vezi sa sličnim navodima, kada je u pitanju
8 taj pojedinac.

9 Takođe, treba napomenuti, da pored toga što zatvorenicima
10 nisu iznete nikakve konkretne informacije o tome za šta ih
11 optužuju, takođe im nije data bilo kakva dokumentacija sa
12 nalogom za njihovo hapšenje, ili sa prikazom krivičnih dela za
13 koja se sumnjiče.

14 Pojedinci koji su uhapsili svedoka W01448, nisu mu rekli
15 u čije ime oni postupaju. Tek mu je kasnije rečeno da će biti
16 pušten na slobodu, posle saslušanja ili suđenja, ali nikada mu
17 uopšte nije bilo suđenja. To stoji u prvostepenoj presudi,
18 stavovi 491 i 493 [kao što je prevedeno].

19 Njemu -- njega su optužili da nije u dovoljnoj meri
20 finansijski doprineo radu OVK, što opovrgava argument da je
21 njegovo lišenje slobode bilo opravdano, zbog toga što se on
22 teretio za krivična dela.

23 I da završim sa ovim pitanjem. Svi dokazi u ovom
24 predmetu, potkrepljuju zaključak prvostepenog panela, prema
25 kojem zatvorenici nisu bili lišeni slobode, zbog toga što su

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 88

im stavljene na tre [sic] -- kre [sic] -- teret neke krivične optužbe. Svedočenja pojedinih svedoka to takođe potvrđuju. I sveukupni dokazi u spisu predmeta bili su dovoljni da prvostepeni panel izvede takav zaključak.

Dokazi u spisu predmeta i konkretni zaključci panela u stavu 947 pokazuju, da su zatvorenicima jednostavno upućivane nekakve neodređene optužbe. Svako ko razumno sudi o činjenicama, mora da bude ubeđen da je prvostepeni panel opravdano izveo zaključak o protivpravnom lišenju slobode koje je izvršeno nad žrtvama u ovom predmetu.

A sada, dajem reč kolegi da vam se obrati u vezi sa narednim pitanjima.

G. DE MINICIS: [Prevod] Časni sude, sada ću odgovoriti na pitanje koje ste nam potavi [sic] -- postavili u vezi sa žalbenim navodom 13. Pitanje glasi: da li strane u postupku mogu da objasne, koji je kriterijum za subjektivno obeležje krivičnog dela ubistva i kako to utiče na vid odgovornosti, naročito u sklopu udruženog zločinačkog poduhvata, u osnovnom obliku. To je udruženi UZP, kategorija 1.

Časni sude, ja ću skratiti svoje izjašnjenje, jer se slažemo sa odbranom, da *mens rea* za ubistvo obuhvata i direktni i eventualni umišljaj i to jeste i definicija koje je primenilo prvostepeno -- prvostepeni panel. Kao što stoji u stavu 987 presude, a to je potvrdio i apelacioni panel u drugostepenoj presudi u predmetu Mustafa, staf 388.

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 89

1 To znači, da subjektivno obeležje krivična dela ubistva
2 [sic] -- ubistva, obuhvata i situacije u kojima je smrt žrtve
3 bio poželjni ishod postupaka učinioca, i situacije u kojima je
4 smrt žrtve predstavljala posledicu nanošenja teških telesnih
5 povreda na bezobziran način i ne štedeći ljudski život.

6 Pozivam se na primer, na definiciju u predmetu Akayesu sa
7 Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu. Tu se subjektivni --
8 subjektivno obeležje krivična dela ubistva, opisuje kao
9 umišljaj da se ubije, ili da se nanese teška telesna povreda,
10 znajući da takva teška telesna povreda, najverovatnije može da
11 prouzrokuje smrt žrtve, i da se nanosi bezobzirno, bez obzira
12 na to da li stup [sic] doj [sic] -- doista i nastupi ili ne."

13 Ustaljena sudska praksa pokazuje, da prema međunarodnom
14 običajnom prazu [sic], dovoljno je da postoji bilo direktni
15 ili eventualni umišljaj, da bi neko bio osuđen za ubistvo kao
16 za ratni zločin. Mogu -- pomenuću samo nekoliko od presuda u
17 kojima se to zaključuje. Na primer, prvostepena presuda u
18 predmetu Perišić, stav 104, prvostepena presuda u predmetu
19 Strugar, stavovi 235 i 236, drugostepena presuda u predmetu
20 Strugar, stav 270, ovo su sve predmeti sa MKSJ-a.

21 Isto načelo se potvrđuje u stavu 634 iz komentara
22 Ženevske konvencije 3, člana 3, Međunarodnog komiteta Crvenog
23 krsta. Tu se navodi da i ubistvo sa umišljajem i
24 prouzrokovanje smrti zaštićenih lica i bezobzirno ubijanje ili
25 prouzrokovanje smrti, da sve to predstavlja krivično delo

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 90

1 ubistva.

2 Navešću jedan primer iz jednog predmeta koji je sličan
3 ovom našem predmetu. Pozivam se tom prilikom na stav 908 iz
4 prvostepene presude u predmetu Čelebići. Prvostepeno veće
5 MKSJ-a zaključilo je da to što je žrtva pretučena, da je to
6 uticalo -- da je to prouzrokovalo teško zdravstveno stanje i
7 da to ukazuje da je postojao umišljaj da se ubije ili da se
8 nanese teška telesna potvrda [sic], i da to predstavlja
9 ubistvo, krivično delo ubistva.

10 Časni sude, vi ste pitali, kako se sad taj kriterijum
11 primenjuje na odgovornost optuženog za ubistvo, u sklopu prve
12 kategorije UZP-a. Pa odgovor je taj, da je subjektivno
13 obeležje za ubistvo i za prvu kategoriju UZP-a isto. Dozvoljen
14 je i jedan i drugi obi [sic] -- oblik umišljaja i jedan i
15 drugi je dovoljan da se izrekne osuđujuća presuza [sic] za
16 učešće u UZP-u prve kategorije.

17 Umišljaj se ne menja. On je uvek isti. Navešću samo jedan
18 primer, kako bih bio kratak. U pitanju je osuđujuća presuda
19 Khieu Samphana. On je osuđen kao učesnik u udruženom
20 zločinačkom poduhvatu i to po prvoj kategoriji [prevodilac
21 nije čuo koja je međunarodna sudska ustanova donela tu
22 presudu].

23 Takođe je potvrđena osuda za učestvovanje u UZP-u prve
24 kategorije u stavu 1054 drugostepene presude u predmetu 2, od
25 23. novembra 2016. Govorim o vrhovnom sudu i tada je to

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 91

1 učinjeno na osnovu kriterijuma verovatnoće, a ne govorimo o
2 uslovu verovatnoće koji postoji kada je u pitanju treća
3 kategorija UZP-a.

4 Časni sude, kao što navodimo u stavu 255 našeg odgovora
5 na žalbeni podnesak odbrane, panel je izrekao osuđujuću
6 presudu za učešće u UZP-u 1, na osnovu dokaza koji pokazuju da
7 je žalilac priželjkivao smrt žrtve i da je trebalo da zna da
8 žrtva može da premine zbog njegovih radnji.

9 Da dodam još jednu reč. O dogovoru koji je postojao
10 između učesnika u udruženom zločinačkom poduhvatu, to je nešto
11 što je odbrana pomenula u dva navrata tokom svog izlaganja.

12 U sklopu udruženog zločinačkog poduhvata, nije potrebno
13 da se dokaže da je postojao izričiti sporazum o planu.
14 Dovoljno je da učesnici u UZP-u vrše radnje saglasno, radi
15 izvršenja istog cilja i radi sprovođenja udruženog zločinačkog
16 poduhvata. To načelo najpre je postavljeno u predmetu Tadić, u
17 drugostepenoj presudi, stav 227 i kasnije je taj pravni stav
18 dosledno potvrđivan. Na primer, u drugo -- drugostepenoj
19 presudi u predmetu Kvočka u stavu 396 [kao što je prevedeno].

20 Sada ću preći na poslednji deo pitanja koje ste časni
21 sude, postavili, da li tužilaštvo može da ukaže na dokaze na
22 koje se prvostepeno veće oslonilo, kako bi zaključilo da je
23 Shala imao direktni umišljaj da izvrši krivično delo ubistva u
24 okviru prve kategorije UZP-a.

25 Časni sude, pošto ću se izjašnjavati na javnoj sednici,

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 92

biću oprezan i gledaću da uputim samo na informacije koje nisu redigovane iz javne redigovane verzije prvostepene presude.

Prvostepeni panel tačno je zauzeo -- ispravno je zauzeo stav, da učesnici u UZP-u, uključujući i žalioca, g. Shalu, pozivam se na stavove 990 i 1033 prvostepene presude, da su oni svi imali direktni umišljaj za krivično delo ubistva. Vredi podsetiti da subjektivno obeležje bilo kojeg krivična dela, uključujući i krivično delo -- delo ubistva, može da se dokazuje, bilo direktno, bili [sic] -- bilo mogu zaključci da se izvode na osnovu posrednih dokaza. To je takođe opšteprihvaćeno načelo. Na primer, u presudi Brđanin [ako je prevodilac dobro čuo], stav 437.

Zaključak prvostepenog veća, jeste da je g. Shala postupao sa direktnim umišljajem i taj zaključak se zasniva na tri okolnosti na koje se pstepeno veće prevashodno oslonilo, na činjenici da je on učestvovao u premlaćivanjima od 20. maja, to stoji u stavu 132 prvostepene presude, na činjenici da je učestvi -- učestvovao u zlostavljanjima od 4. juna. To je stav 1034 prvostepene presude i na izjavama koje je dao pred svedokom 4733, kada je ovome rekao da će on biti pogubljen. To je stav 1033 presude.

Iz razloga koje ću sada objasniti, dokazi o radnjama g. Shale, 20. maja i 4. juna, ne ostavljaju nikakvu sumnju u pogledu njegove ubilačke namere i snažno potvrđuju izjavu svedoka 4733, prema kojoj je njemu g. Shala rekao da će biti

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 93

1 pogubljen.

2 G. Shala je neprekidno učestvovao u premlaćivanjima
3 izvršenim 20. maja 1999. godine, uprkos molbama koja -- koje
4 mu je upućivala žrtva i uprkos tome što je žrtva u više
5 navrata gubila svest. To je dokaz o njegovom ubilačkom
6 umišljaju.

7 Radnje g. Shale 4. juna su još ubedljiviji dokaz o tome,
8 da je on želeo smrtni ishod za žrtvu ubistva.

9 S tim u vezi, pozivam vas, časni sude, da imate u vidu da
10 je g. -- šta je g. Shala video 4. juna 1999. godine i kakva je
11 on saznanja imao, a na osnovu kojih je postupao. To je vrlo
12 važni činilac u skladu sa zaključkom drugostepenog veća u
13 predmetu Stanišić i Simatović. U presudi donosenoj pred
14 mehanizmom 31. maja 2023. u stavovima 525, 529 i 535. To što
15 je optuženi svestan određenih okolnosti, je izuzetno
16 relevantno za ocenjivanje *mens rea* tog optuženog, a u sklopu
17 pitanja koliko je doprineo UZP-u.

18 Drugostepeno veće je zauzelo takav stav ocenjujući
19 odgovornost optuženog za ubistvo u sklopu učestvovanja u UZP-u
20 prve kategorije.

21 Dakle, imajte u vidu, časni sude, šta je g. Shala video i
22 šta je on znao kada se upustio u zlostavljanje žrtve ubistva i
23 kada to sve uzmete u obzir, jedini zaključak koji ćete moći da
24 izvedete, jeste da su oni svi delili nameru da ubiju to lice.
25 Svi koji su tu bili prisustvo -- prisutni i učestvovali u

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 94

1 zlostavljanjima.

2 Prvostepeno veće je zaključilo da je g. Shala, pozivam se
3 na stav 1034 presude, bio prisutan dok su drugi učesnici u
4 UZP-u, otvorili paljbu na žrtvu ubistva. Žrtva ubistva je
5 počela obilno da krvari zbog strelne rane, no uprkos velikoj
6 težini i ozbiljnosti te rane, o čemu ću govoriti za koji
7 trenutak, učinioci, uključujući i g. Shalu, nastavili su da
8 tuku žrtvu ubistva, sve do samog jutra. To je nešto što moramo
9 imati u vidu.

10 Dalje, imamo iskaze više svedoka, kao i svedočenje
11 veštaka tužilaštva. Sva ta svedočenja nam pružaju vrlo jasnu u
12 živopisnu sliku o tome, šta je Shala svojevremeno video i šta
13 je on morao da shvati. I to je jasna slika o saznanjima koja
14 je on imao, a na kojima je zasnivao svoje ponašanje.

15 Forenzički veštak tužilaštva dr. Gesior, posvedočio je da
16 strelna rana naneta žrtvi ubistva, je prouzrokovala kompletno
17 uništenje velike arterije, što je opet prouzrokovalo obilno
18 krvarenje, krvaranje koje je moglo da se zaustavi jedino brzo
19 i dobro urađenom hirurškom intervencijom. To svedočenje se
20 podudara sa iskazima drugih svedoka koji su posvedočili, da
21 kada je žrtva ubistva [BRISANO] da oni nisu uspevali
22 da zaustave krvarenje. Jedan odlomak iz svedočenja svedoka
23 1448, posebno ubedljiv u tom pogledu, da bi pomogao sudijama
24 da sebi vizuelno predlože koliko je žrtva izgubila krvi, a sve
25 je to lično video i g. Shala. Korišćena su čebad u pokušaju da

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 95

1 se obustavi, da se zaustavi krvarenje i ta čebad su bila sva
2 crvena od krvi. Bila su natopljena krvlju.

3 Svaki čovek bi, časni sude, shvatio, da je to lice u
4 kritičnom stanju. Svako bi to shvatio. E, ali, g. Shala pri
5 tom nije bio svako, niti bilo ko. On je bio iskusni vojnik
6 koji je samo pre [sic] dana pre ovog -- par dana pre ovog
7 ubistva vodio ranjene i poginule drugove sa bojnog polja. To
8 stoji u dokaznom predmetu P138, stranice 141, 143, 145. Nema
9 sumnje da je on bio svestan toga, da rana koju je pretrpela
10 žrtva ubistva je bila ozbiljna. Uprkos tome, on je nastavio sa
11 maltretiranjem žrtve.

12 To su dakle jasni dokazi o direktnom umišljaju, časni
13 sude, a ti dokazi su se u skladu i sa zaključcima panela o
14 radnjama g. Shale 20. maja i o onome što je on rekao drugom
15 svedoku, svedoku koji je uspeo da umakne istoj sudbini.

16 U zaključku, prvostepeni panel je ispravno zaključio da
17 je g. Shala imao direktni umišljaj da izvrši ubistvo. Međutim,
18 želim da razjasnim da bi on bio odgovoran za ubistvo po -- na
19 osnovu učestvovanja u UZP-u 1, čak i ukoliko vi zaključite da
20 je on imao samo eventualni umišljaj, odn. da je naneo teške
21 telesne povrede, za koje je razumno znao da mogu da dovedu do
22 smrtnog ishoda.

23 Ali, mi smatramo, časni sude, dokazi pokazuju da je on
24 imao umišljaj da ubije.

25 Ovim se završava moja argumentacija u vezi sa žalbenim

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Izjašnjenje Specijalizovanog tužilaštva

Strana 96

1 navodom 14. Ako nemate pitanja, daću reč kolegini, da iznese
2 našu argumentaciju u vezi sa odmeravanjem kazne.

3 GĐA CLANTON: [Prevod] Časni sude, imam na umu da ste
4 rekli da možemo -- da im -- danas radimo do 17:30h, a meni će
5 biti potrebno više od devet minuta za odmeravanje kazne.

6 [Konsultacije panela i sudskog službenika]

7 SUDIJA PICARD: [Prevod] Mislim da nećemo da nastavimo
8 danas, pa možete sutra ujutru da nastavite. Počnite sada.
9 Počnite sada, a završite sutra ujutru, ako je to moguće za
10 vas. Znam da nije tako lako podeliti argumentaciju.

11 GĐA CLANTON: [Prevod] Ako želite, mogu tako da postupim.

12 SUDIJA PICARD: [Prevod] Da. To je moj izbor.

13 [Konsultacije panela i sudskog službenika]

14 SUDIJA PICARD: [Prevod] Nakon što smo se konsultovali,
15 kolege, ja i pravni savetnik, predlažemo da sada postavimo
16 pitanja, kako biste mogli da razmislite o njima, i da se
17 pripremite da odgovorite na njih sutra, a sutra ujutru možete
18 da odgovorite na žalbeni razlog broj 14. Koliko će vam vremena
19 biti potrebno?

20 GĐA CLANTON: [Prevod] Mislim da će mi biti potrebno
21 između 15 i 20 minuta za žalbeni razlog 14.

22 SUDIJA PICARD: [Prevod] Onda ćemo sada postaviti pitanja
23 ako se slažete, a nastavićemo sutra ujutru.

24 I, g. De Minicis, vi ste ponudili da dostavite pismenim
25 putem reference kad je reč o žalbenom razlogu broj 7,

Specijalizovana veća Kosova – Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 97

1 odgovarajući na pitanje 1.

2 G. DE MINICIS: [Prevod] Tako je.

3 SUDIJA PICARD: [Prevod] Molim da nam to dostavite sutra
4 ujutru.

5 G. DE MINICIS: [Prevod] Da. Sutra ujutru. Da li želite da
6 to uradim usmeno ili pismeno?

7 SUDIJA PICARD: [Prevod] Pismeno, molim. Osim ukol --
8 imate sada to već pripremljeno.

9 G. DE MINICIS: [Prevod] Ne, nemam. Izvinjavam se što vas
10 prekidam.

11 Maločas sam govorio o tome šta je izjavio svedok 1448,
12 kada je govorio o tome da je ćebad bila natopljena krvlju,
13 zaboravio sam da kažem gde to možete pronaći u spisu. Imam ERN
14 broj. Nažalost nemam P referencu. ERN oznaka je SITF00013852-
15 00013869, red 6, strana SITF00013859.

16 SUDIJA PICARD: [Prevod] U redu, hvala.

17 Sudija Ambos će vam najpre postaviti svoja pitanja.

18 SUDIJA AMBOS: [Prevod] Da li me čujete? Hvala vam na
19 objašnjenjima. Imam dva niza pitanja. Jedan niz se odnosi na
20 proizvoljno lišenje slobode, a drugi niz na UZP.

21 Počeću najpre sa izjavom koju ste upravo dali. Citiram
22 vas:

23 "Sudska praksa pokazuje da dokazi koje panel može da uzme
24 u obzir, kako bi se uverio da nikakva -- nikakve bezbednosne
25 pretnje [sic] -- pretnje ne opravdavaju lišenje slobode,

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 98

1 obuhvata i iskaz zatvorenog lica."

2 Dva pitanja u vezi sa time. Najpre, da li ima nekih
3 elemenata koji činjenično prave razliku između predmeta sa
4 MKSJ na koje ste se pozivali, u odnosu na činjenic -- na
5 činjenice u ovom predmetu, u smislu da iskaz zatočenih lica ne
6 bi bili zadovoljavajući kada se primenjuje relevantni
7 standard, odn. kriterijum?

8 A drugo pitanje, da li strane mogu da prokomentarišu i se
9 pozovu na druge dokaze u spisu, koji ne potiču od zatočenih
10 lica, a što je relevantno za zaključak panela u stavu 947, da
11 zatvorenici nisu držani u fabrici metala zato što su bili
12 optuženi za neka krivična dela i da nije bilo nikakvih
13 bezbednosnih pretnji koje su činile da je apsolutno neophodno,
14 da oni budu zatvoreni." Kraj citata.

15 I moje treće pitanje, ne pozivam se sada na vaše pitanje,
16 pa je ovo moje pitanje više hipotetičke prirode. U slučaju
17 sukoba poput ovog kakvog -- kakav smo mi imali, ovakav oružani
18 sukob, zar nije pri -- moguće da jedna strana u sukobu smatra
19 da druga strana u sukobu, koristi neka lica, kako bi je
20 špijunirala. Dakle, ovo je jedno opšte pitanje, da li je to
21 moguća situacija. Dakle, u ovakvom oružanom sukobu, ali i
22 uopšteno u jednom oružanom sukobu, da li je moguće da jedno
23 lice misli da možda pogrešno misli, ali da misli, da lice s
24 druge strane sukoba, je možda, ako je zatvoreno, je moguće
25 špijun. Dakle, da li je to mogući scenario, ili je to -- ili

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 99

1 bi to bio pogrešan zaključak?

2 A, kada je reč o udruženom zločinačkom poduhvatu, imam
3 nekoliko sumnji u pogledu toga.

4 Da li vi pretpostavljate, da je ubijanje zatvorenih lica
5 bilo nešto što je bilo u sklopu udruženog zločinačkog
6 poduhvata o kom govorimo u ovom predmetu, a ukoliko je to bio
7 slučaj, onda je potreban umišljaj za takvo ubistvo, onda, da
8 li je to isti umišljaj, kao i opšti umišljaj za UZP. Drugim
9 rečima, dakle, da li postoji pretpostavka dvostrukog umišljaja
10 u UZP-u? Dakle, imate opšti umišljaj, kako bi se postigao neki
11 zajednički cilj, a onda imate i konkretni, specifični
12 umišljaj, za konkretno krivično delo, u ovom slučaju, ubistvo.
13 Kako vi to poimate?

14 Jer kada je reč o umišljaju, vi ste rekli da posto -- je
15 postojao dogovor, a ovo je pitanje i za odbranu, taj dogovor
16 podrazumeva da je postojalo -- postojao umišljaj koji obuhvata
17 i eventualni umišljaj. Dakle, vi ste rekli da nije -- da nema
18 neslaganja između strana u pogledu ovoga.

19 G. DE MINICIS: [Prevod] Mi smatramo da to obuhvata i
20 indirektni umišljaj.

21 SUDIJA AMBOS: [Prevod] Dobro. Možda biste mogli sutra o
22 tome nešto da kažete, kako vi poimate indirektni, odn.
23 eventualni umišljaj. Važno je da shvatimo, kako vi poimate
24 indirektni umišljaj.

25 Dakle, to su pitanja koja imam za vas i molim da

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 100

1 odgovorite na njih sutra kada nastavimo sa zasedanjem. Hvala.

2 SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala.

3 Sudija Jorgensen ima nekoliko pitanja za vas.

4 SUDIJA JORGENSEN: [Prevod] Hvala. Moje pitanje se odnosi
5 na žalbeni navod 7 i na tumačenje tužilaštva pravila 144(a)
6 pravilnika. Vi ste u svom izjašnjenju rekli da us -- iskazi
7 usvojeni bez unakrsnog ispitivanja nisu bili odlučujući ni za
8 jedan događaj u ovom predmetu, ali koje je onda vaše
9 tumačenje? Da li pravilnik dopušta pretresnom panelu da se
10 isključivo ili u odlučujućoj meri, osloni na takve iskaze
11 usvojene bez unakrsnog ispitivanja, kako bi zaključio da je
12 došlo, odn. do snošenja [kao što je prevedeno] individualne
13 odgovornosti za krivična dela koja se -- za koja se tereti u
14 optužnici. I da li biste onda mogli da se pozovete na
15 relevantnu sudsku praksu. Tužilaštvo se pozvalo na predmet
16 Popović drugostepenu presudu, fusnota 501 vašeg podneska, a
17 odbrana se pozvala na drugostepenu presudu u predmetu
18 Karadžić.

19 Htela bih da od obe strane čujem nešto više o vašim
20 pravnim izvorima na koje se pozivate. Hvala.

21 SUDIJA PICARD: [Prevod] Mislím da nema više pitanja.
22 Prekinućemo današnje zasedanje, i nastavićemo sutra ujutru u
23 10:00h. Najpre ćemo početi sa krajem izlaganja tužilaštva i
24 članom 14, odn. razlogom 14, onda ćemo preći na odgovore na
25 naša pitanja, i potom ćemo čuti izlaganje zastupnika žrtava,

Specijalizovana veća Kosova - Žalbeni sud

Žalbena rasprava (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 101

1 kao -- u sklopu odgovora na izjašnjenje g. Shale, i na kraju
2 ćemo čuti repliku odbrane Shala.

3 G. DE MINICIS: [Prevod] Časni sude, možete li mi reći
4 koji je rok za dostavljanje spiska dokaza koji podržavaju
5 zaključak da je i nakon vremenskog perioda na koji se odnosi
6 optužnica bilo zlostavljanja? Kada želite da mi to vama
7 dostavimo?

8 [Konsultacije sudskog panela]

9 [Konsultacije panela i sudskog službenika]

10 SUDIJA PICARD: [Prevod] Koliko će vam vremena biti
11 potrebno, nekoliko dana?

12 G. DE MINICIS: [Prevod] Da. To bi bilo dovoljno.

13 SUDIJA PICARD: [Prevod] Do ponedeljka?

14 G. DE MINICIS: [Prevod] Da, naravno.

15 SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala.

16 Pretres se prekida.

17 --- Sednica se završava u 17:36 časova

18

19

20

21

22

23

24

25